ԺԼ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4420 4/17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1900 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 23 ՃԸՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1318 ԺԼ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4420

درعلیه ده غلطه ده (آره ولك) غزته سی اداره خانه سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշւով:

Տնական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 20 Օգոստոս 1900

Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Բ. կայսեր երջանիկ Գահակալութեան Տարեդարձին քսանըհինգամեակը, հոս, Երուսաղէմի մէջ, ցարդ նմանը չտեսնուած մեծ հանդէսով կատարուեցաւ երէկ, օգոստոս 19: Քրիստոնեայ եկեղեցիներու, մզկիթներու ու սինակօկաներու մէջ, առաւօտուն ու կէսօրին, գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան եւ սրտագին բարեմաղթութիւններ եղան վասն կենաց եւ արեւշատութեան Ն. Կ. Վեհափառութեան Օգոստափառ Սուլթանին՝ Որուն հպատակասէր բարեխնամ անձին վրայ Օսմանեան բոլոր հաւատարիմ հպատակաց ունեցած ծայրայեղ սէրն ու համակրութիւնը կ'ապացուցանէին եղած անզուգական չքեղութիւնները որ պատրաստուած էին օրեր, շաբաթներ ու ամիսներ առաջ:

Առտուն, ամէն բանէ առաջ, քաղաքիս կառավարիչ Վսեմ. Թէվֆիգ պէյի ձեռներէցութեամբ ու ժողովրդական սրտաբուխ նուէրներով յԱնուն եւ ի Յիշատակ կայսերական Գահակալութեան երջանկաւէտ քսանըհինգամեակին կանգնուած գեղակերտ Սեպիլին հանդիսաւոր բացումը տեղի ունեցաւ Եաֆայի Դուռը, ուր բարեմաղթութիւններ եղան կայսերական կենաց երկարութեան համար եւ անհամար ժողովուրդ ամիններով ձայնակցեցաւ սոյն սրտագին մաղթանաց:

Բազմութիւնը ապա նոր բացուած Համիտիէ չուկան երթալով Յունաց կողմէ վեհ. Սուլթանի քսանըհինգամեակի տարեդարձի յիշատակին նուիրուած նորակառոյց սիրուն աղբիւրի մը հանդիսաւոր բացումը կատարեց եւ ուր նաեւ սրտագին բարեմաղթութիւններ կրկնուեցան վասն արեւշատութեան Օգոստափառ Վեհապետին:

Այս հանդիսաւոր արարողութիւններէն ետքը Վսեմ. Թէվֆիգ պէյ կառավարութեան Դուռը երթալով ընդունեց ջերմագին շնորհաւորութիւնները բոլոր զինուորական ու քաղաքական պաշտօնէից, հիւպատոսական մարմնոց, քրիստոնեայ հոգեւոր պետերուն եւ քաղաքին երեւելի անձնաւորութեանց:

Մեր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ որուն առջեւէն կ'երթային գավասներ, Թարգման եւ ասայաբարձ վարդապետները, Մէճիտիէ եւ Օսմանիէ առաջին պատուանշաններն ու շողակնեայ Պնակէ ի կուրծս, մեծ հանդէսով գնաց կառավարութեան Դուռը, իր հետ ունենալով երեք Սրբազաններ իրենց Մէճիտիէ պատուանշաններովն ու Պնակէներովը զարդարուած եւ երկու վարդապետներ իրենց լանջախաչերով: Խիստ համակրալիր եղան տեսակցութիւնները Վսեմ. Կառավարչին հետ եւ սրտաբուխ էին բարեմաղթութիւնները զորս արտասանեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը բոլոր Օսմանեանց Վեհաշուք Կայսեր եւ ընդհանուր իսլամական աշխարհի Մեծ ու երջանիկ Խալիֆային, Օգոստափառ Սուլթանին փառաւոր կենաց ու երջանկութեան մշտատեւութեան համար:

Տարեդարձի գիշերը արտաքոյ կարգի չքեղութեամբ կը փայլէր ամբողջ քաղաքը: Կառավարութեան պաշտօնատունը, զօրանոցները, Նոցին Վսեմութեանց Կառավարիչ Պէյին ու Գօմանտան փաշային մասնաւոր բնակարանները, բոլոր վանքերը, եկեղեցիներու զանգակատուները, Պատրիարքարանները, դպրոցները, սինակօկաները, օտար տէրութեանց հիւպատոսարաններն ու առ հասարակ ամէն պաշտօնատուն, անհատական բնակարան, տուն ու խանութ, չուկայ ու պազար ամէնքն ալ նմանը չտեսնուած կերպով լուսազարդուած էին: Ելեկտրական լոյսեր, զանազան հրթիռներ, ճարտարարուեստ հրախաղութիւններ, գոյնզգոյն կանթեղներու ու լապտերներու փողփողներ չորսդին: Կարծես ամբողջ քաղաքը լուսոյ մէջ կը ծփար: Թուրքաց մեծ պաշտօնատուններն ու մեծամեծներու ապարանքները, չէր տեսնուէր փոքրիկ տնակ մը կամ խանութ մը որուն երդիքէն դէթ դրօշակ մը չծածանէր ու դրան վրայ լոյս մը չվողվողէր, այնքան ոգեւորուած էր հանդէսը:

Հապա բոլոր փողոցներուն մէջ եռ ու զեռ, զինուորական նուագարաններուն հետ՝ մասնաւոր նուագածուներու խումբակները, թմբուկն ու սրինգը, —ասոնք ամէնը ամէն փողոց, ամէն անկիւն իրենց ձայները խառնելով «Փատիշահըմ չօք եաշա»ներու սրտագին կեցցէներու հետ՝ կ'ոգեւորէին բովանդակ Երուսաղէմը:

Բայց ի պսակ բոլոր այս չքեղութեանց մեր Հայոց վանքն ու Պատրիարքարանը արդարեւ իրենց ամէնէն մեծ գլուխ գործոցները կատարեր էին ամբողջ քաղաքին ի հիացումն: Ս. Յակոբայ արտաքին լայնանիստ գմբէթը, ընդարձակածաւալ վանքին բոլոր տանիքները, փողոցին վրայ նայող բոլոր վարդապետներու սենեակներու պատուհանները են. ծաղիկներով, դրօշակներով ու գոյնզգոյն կանթեղներով զարդարուած էին նմանը չտեսնուած չքեղութեամբ: Հազարէ աւելի էին միայն լապտերները որ յիշեալ տեղերը կը փայլեցնէին, իսկ Պատրիարքարանը աւելի փառաւոր, աւելի վեհաշուք էր իր երփներանգ լոյսերովն ու զարդարանքներովը:

Վանքին առաջ դրան ներսը, հանդէպ վանքին առջեւի այն լայն փողոցին որ ամբողջ քաղաքին մէջ միակն է ցուցադրելու համար հաստատութիւն մը որ դարերէ հետէ հիմնուած է, հոն, հարիւրաւոր տարիներ առաջ հաստատուած էր մաքուր ջուրի հասարակաց աղբիւր մը ուրկից անցորդները առհասարակ իրենց ծարաւը կ'անցընէին: Նոյն հասարակաց աղբիւրը այս անգամ շատ սիրուն ու մաքուր մարմարէ շքեղ կերպով նորոգուելով ոսկետառ արձանագրութեամբ նուիրուեցաւ՝ Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Կայսեր սոյն քսանըհինգամեայ գահակալութեան տարեդարձին բարձր յիշատակին: Իսկ նոյն գիշերը վանքին առաջ դրան առջեւ, այն ընդարձակ փողոցին մէջտեղը զետեղուած էր աւազանաձեւ խիստ սիրուն ջրցնցուղ մը որմէ կը բխէր ելեկտրական լոյսի հետ ջուրի տարափ մը այնքան գեղեցիկ որ ամէնուն աչքը կը գրաւէր. իսկ անթիւ երփներանգ լապտերները, որ իրենց լոյսերը չուրջ կը ցոլացնէին, ձիթենի ու ծաղկենի պսակներով զարդարուած ու հիւսուած հովանիները որ յիշեալ արուեստական աւազանին երկու կողմէն կը բարձրանային, եւ դէմը, վանքին պարտէզի պատին վրայ շարուած բազմազան կանթեղները հիանալի երեւոյթ մը տուած էին ամբողջ Ս. Յակոբեանց հսկայ վանքին ու հրապարակին, որուն վրայ կը տիրապետէր կայսերական ոսկեփայլ Թուղրան լոյսերու մէջ:

Քաղաքին, կրնամ ըսել, ամբողջ բազմութիւնը որ հրապուրուած եկած խռնուած էր վանքին հրապարակը, զմայլած ակնդէտ կը մնար այս լուսաշող տեսարանին, որուն ի տես եկան նաեւ քաղաքիս պաշտօնեաներէն շատեր եւ օտար պետութեանց հիւպատոսներ:

Կէս գիշերէն աւելի ետքը տեւեցին հրախաղութիւնները մեր վանքին առջեւ եւ հազիւ բազմութիւնը ցրուեցաւ:

Այս ամէնուն համար, իբրեւ միակ կարգադիր, արդարեւ ամէն շնորհակալեաց արժանի է Գեր. Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Մաքսուտեան որ ի շուք իր Օգոստափառ Վեհապետին Սուլթան Համիտ բարեխնամ կայսեր եւ իբր ապացոյց անձնուէր ու հաւատարիմ հպատակութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Տ. Յարութիւն Վեհապետեանի, խնամք, աշխատութիւն, տքնութիւն են. չխնայեց փառաւորագոյն հանդիսացնելու ընդհանուր Օսմանեանց պարծանք ու փառք՝ նոյն երջանիկ հանդէսը:

Վ.ՐՕԲՐ

ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 26 Օգոստոս

Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ քահանայի խնդիր մը ունեցանք, Պորթսայիտի Տ. Աթանաս քահանայի խնդիրը որու մասին Կրօն. Ժողովը վերջերս կրկներ է իր նախորդ մէկ որոշումը՝ արգիլելով յիշեալին քահանայագործութիւնը ո եւ է հայ եկեղեցիի մէջ:

Կրօնական իշխանութիւնը իրաւունք ունի ըմբոստ պաշտօնեաները պատժելու, ասոր ըսելիք չունինք, ո՛չ ալ կ'ուզենք յիշեալ քահանան ո եւ է կերպով արդարացնել Կրօն. Ժողովի որոշումին դէմ, որուն պատճառները մեզի անծանօթ ըլլալով չենք կրնար ձեռնհասօրէն կարծիք յայտնել:

Եւ սակայն յիշեալ որոշումին յարակից ինչ ինչ պարագաներ մեզի կը պարտաւորեն օրինական եւ մարդասիրական սկզբունքի խնդիրներ յուզել. խնդիրներ՝ որոնք, առանց Տ. Աթանաս քահանայի ալ, ամէն տեղի եւ ամէն ժամանակի համար գոյութիւն ունին:

Ենթադրելով թէ Տ. Աթանաս քահանայի երդմամբ յայտարարութիւնները ստոյգ եղած ըլլան, այս մարդը կը մնայ որ, թուականէս երկու տարի չափ առաջ, օր մը Ս. Պատրիարքէն հեռագիր մը կը ստանայ ծանուցանող թէ Պորթսայիտի Հայոց եկեղեցիին մէջ քահանայագործելէ զրկուած է. հեռագիրը մեր աչքովը տեսանք, պարունակութիւնը ասկէ անդին չանցնիր: Արդ, Տ. Աթանաս քահանայի ըսածներուն նայելով՝ ո՛չ Ս. Պատրիարքը, ոչ ալ Կրօն. Ժողովը, հակառակ քահանային կողմէ եղած յաճախակի դիմումներուն, մինչեւ այսօր իրեն գիտցուցած չեն թէ ինչ յանցանքի համար Կրօն. Ժողովի դատապարտութեանը ու պատժին արժանացած է: Նմանապէս պատասխանուած չէ եղեր Պորթսայիտի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ այս մասին քանիցս ուղղուած հարցումներուն:

Եթէ ստոյգ է այս յայտարարութիւնը, — ու պարտաւոր ենք ստոյգ նկատել մինչեւ որ պաշտօնական հերքում մը ընդունինք — կրօնական իշխանութեան ընթացքը տարրական օրէնքի եւ արդարութեան տեսակէտով անբացատրելի կը մնայ: Կ'ենթադրենք որ, ինչպէս ո՛ եւ է ատեան, նոյնպէս ալ մեր Կրօն. Ժողովը ունենալու է իր արձանագրութիւնները եւ անտարակոյս երբ եկեղեցական մը յանցանքով մը կը դատապարտուի՝ արձանագրութեան մէջ կը նշանակուի այդ յանցանքին մանրամասնութիւնը եւ սահմանուած պատիժը: Մարդկօրէն մտածելով Կրօն. Ժողովը դատապարտեալին պատիժը իրեն իմացուցած ատեն, պարտաւոր է միեւնոյն ժամանակ հաղորդել եւ այդ պատիժին պատճառն ալ:

Ինչպէ՞ս կարելի է ընդունիլ որ մարդ դատապարտութիւն մը կրէ՝ առանց գիտնալու թէ ի՛նչ բանի համար դատապարտուած է: Մենք, լոկ իբրեւ սկզբունքի խնդիր, այս հարցը մէջտեղ կը նետենք ու կը փափաքինք լսել Կրօն. Ժողովին բացատրութիւնները:

Երկրորդ եւ ուրիշ ո՛չ նուազ կարեւոր խնդիր մըն է նաեւ արտասահմանի մէջ գտնուող եկեղեցականներուն ապրուստի խնդիրը:

Կրօն. Ժողովը երբ Թուրքիոյ մէջ հայ կուսակրօն եկեղեցական մը պատժի ենթարկէ՝ վանք մը կը ղրկէ զայն ապաշխարելու, ուր դատապարտուածը կտոր մը չոր հաց եւ սնակ մը տաք ապուր կը գտնէ ստամոքսը գոհացնելու համար. իսկ քահանաներն ալ կամ իրենց ընտանիքէն կամ բարեկամներէն փոխառութիւն ընելով—եթէ երբեք խնայողութիւններ չունին—գէշ աղէկ կ'ապրին մինչեւ որ ապաշխարութեան թուականը լրանայ:

Բայց ինչ կ'ուզէք որ ընէ արտասահմանի մէջ Կրօն. Ժողովէն դատապարտութիւն կրող եկեղեցական մը, մանաւանդ երբ բազմանդամ ընտանիքի մը բեռն ալ ունի իր ուսերուն վրայ. մարդիկ մինակ Աստուծոյ խօսքով չեն ապրիր, այլ հացով ալ. ո՞ւրկէ գտնել այդ հացը: Եկեղեցական արարողութենէ զրկուած, կնունք, պսակ չի կրնար ընել, մեռել չի կրնար թաղել, Թաղ. Խորհուրդէն ամսական չի կրնար ստանալ, զանձանակ չի կրնար պտտցնել. ինչո՞վ ապրի ուրեմն: Ու կրնա՞նք ըսել թէ մարդ մը յանցաւոր ըլլալուն համար ապրելու չէ: Չէ՞ որ մեր ամէնէն գռեհիկ մահապարտներուն անգամ հաց ու ջուր կը մատակարարուի մինչեւ իրենց մահուան օրը:

Տ. Աթանաս քահանային գալով, չենք գիտեր թէ իր դատապարտութիւնը ժամանակաւո՞ր է կամ ոչ:

Եթէ ժամանակաւոր է՝ Կրօն. Ժողովը բարոյապէս ու օրինապէս պարտաւոր է այդ քահանային ապրուստի խնդիրը լրջօրէն նկատողութեան առնելու: Իսկ եթէ մշտական է ուրեմն Տ. Աթանաս քահանան ո՛չ թէ քահանայագործութենէ՝ այլ քահանայական կարգէն զրկուած է, ապա ուրեմն այլեւս քահանայ չէ: Ու թէ որ քահանայ չէ՝ ինչո՞ւ համար տակաւին քահանայի զգեստով կը պտտի: Կրօն. Ժողովը ե՞րբ եւ որո՞ւ դրեց յիշեալ քահանային մօրուքը ածիլել ու եկեղեցական սքեմը վրայէն առնել: Զի եթէ յիշեալը աշխարհականացած ըլլար՝ ապրուստի հարցը ինքնին կը լուծուէր կամ անոր լուծումը Տ. Աթանասին կը պատկանէր, քար կը կրէր, փայտ կը կրէր, վերջապէս հացին փարան կը հանէր:

Ինչպէս կը տեսնուի, մեր յուզած հարցերը միայն Տ. Աթանասին չեն պատկանիր. վաղը Տ. Մարկոս մը, ուրիշ օր Տ. Կիրակոս մը նոյն վիճակին մէջ կրնան գտնուիլ. ու կը կարծենք որ Կրօն. Ժողովը պարտաւոր է նկատողութեան առնել իրերու սոյն կացութիւնը եւ տրամաբան եղանակով մը դարմանել գործուած թերութիւնը:

ՏԵՂԱՑԻ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ

Մանկավարժական թերթ մը հետեւեալ շահեկան ծանօթութիւնները կուտայ ընթերցանութեան դասին կարեւորութեան եւ անոր աւանդման կերպերուն վրայ:

Ընթերցանութեան դասը ունի բազմակողմանի օգտակարութիւններ: Հոս պիտի խօսինք միայն այն անթիւ ծառայութեանց վրայ, զորս ան կը մատուցանէ տղուն իմացական կարողութեան զարգացման: Տարրական նախակրթարաններու մէջ, չկայ արդարեւ վարժութիւն մը, բացի ընթերցանութեան դասէն, որ աւելի կատարեալ եւ բազմազան եղանակով մարզէ եւ գործունէութեան մէջ դնէ իմացական գլխաւոր կարողութիւնները.— Դատողութիւն, յիշողութիւն, երեւակայութիւն, գաղափարներու զուգորդութիւն:

Պէտք է ըսել միանգամ ընդմիշտ թէ, այս վարժութիւնները այն ատեն միայն կրնան օգտակար ըլլալ, երբ ընթեռնլի եւ մեկնելի բնագիրը տղոց հասկնալի է եւ կրնայ դիւրաւ միտք պահուիլ շնորհիւ դասատուին կողմէ տրուելիք ինչ ինչ բացատրութեանց, եւ այն խորհրդածութեանց՝ զորս ան իրաւունք ունի պահանջելու աշակերտներէն՝ անոնց տարիքին ու դաստիարակութեան աստիճանին համեմատ:

Ուսուցիչը կը սկսի կարդալ ընտրուած կտորը, նիւթին պահանջման համեմատ յարմար ելեւէջներ՝ եւ կէտադրութեան նշանները դրուած տեղերն ալ ձայնի դիւրադարձութիւններ ընելով: Ետոյ կը վերլուծէ բնագիրը՝ ջանալով յարաբերութեան մէջ դնել գլխաւոր գաղափարները՝ որոնք շղթայուած են իրարու հետ:

Երբ պատկեր մը աւելցուած է բնագրին մէջ—ինչ որ նուազ յաճախադէպ չէ—կը քննէ զայն ուսուցիչը՝ իր մանրամասնութիւններով, ի վեր կը հանէ գլխաւոր գաղափարը զոր հեղինակը ուզած է պատկերացնել հոն: Այս կերպով պիտի յաջողի գրգռելու տղուն հետաքրքրութիւնը եւ ուշադրութիւնը ու զարգացնելու անոր մէջ՝ քննութեան ոգին:

Աշակերտները մինչեւ հոս միայն ունկնդիր եղան ու հասկցան դասը. բայց այսուհետեւ անոնք աւելի գործօն դեր մը պիտի ունենան դասին մէջ: Դասատուն պիտի հարցաքննէ զանոնք, մերթ առանձին, մերթ հաւաքաբար, ինչ ինչ բառերու եւ գաղափարներու իմաստին վրայ. ի հարկին պիտի պահանջէ անոնցմէ, նոյն իսկ գնահատել պատմուած իրողութիւն մը կամ բացատրուած գաղափար մը: Պիտի գրգռէ զանոնք բաղդատութիւններ ընելու իրենց կարդացածներուն կամ կանխաւ բացատրուած ընթերցանութեան, պատմականի, աշխարհագրութեան, քաղաքացիական կրթութեան, գիտութեանց դասերու ընթացքին մէջէն:

Ընթերցանութեան առանձնավարժ եղանակը կու գայ յետոյ: Աշակերտները կը հրաւիրուին ապացուցանելու, իրենց կարդալու եղանակովը, թէ ուշիուշով հետեւած են տրուած բացատրութեանց եւ թէ ձայնի ոլորումներն ու դիւրադարձութիւնները՝ զորս լսեցին արդէն, կրցան կատարել: Անվիճելի է սակայն թէ ոչինչ կարելի է լաւ կերպով կարդալ, առանց զայն հասկցած ըլլալու:

Ետոյ դասատուն գոցել կու տայ գիրքերը, եւ կը հրաւիրէ տղաքը յիշելու նիւթին մէջ գտնուած գաղափարները: Անոնց կ'օգնէ նաեւ, կրկնապատկելով իր հարցումները, զորս պիտի ջանայ դասաւորելու տրամաբանական կարգով մը: Այնուհետեւ առանձին կը թողու զանոնք ու որքան կարելի է, —անոնցմէ խնդրելով համառօտութիւն մը՝ հետեւողութեամբ բնագրին: Աշակերտները կը վարժուին այսպէս միշտ արթուն եւ լարուած պահելու յիշողութիւննին իրենց կարդացածներուն վրայ, դասաւորելու իրենց գաղափարները բանաւոր եղանակներով եւ զանոնք բացատրելու կանոնաւոր կարգով մը: Երեւակայութիւնն ալ ունի իր գործունէութեան բաժինը, աւելի կամ նուազ մեծ. բնագրին համաձայն պատկեր մը—բանէ—ցուցուած է դասընթացքին մէջ: Տղաք պարտին յիշել անոր մանրամասնութիւնները եւ կարգի դնել գլխաւոր գաղափարները ու յաջորդական գաղափարները: Երբ խնդիրը այնպիսի եղելութեան մը մը վրայ է ուրկէ կը ծագի բարոյական եզրակացութիւն մը, կարելի է պահանջել անոնցմէ որպէս զի նկարագրեն տեսարանը ու անձերը որոնք հոն կը պատկերանան եւ ըսեն թէ ինչ ընթացք պիտի բռնէին իրենք՝ եթէ գտնուէին նմանօրինակ կացութեանց մէջ:

Մէկ խօսքով, ընթերցանութեան դասէն ստանալիք օգուտները եթէ կը զանազանին ընտրուած բնագրին, աշակերտներու տարիքին եւ տրամադրելի ժամանակին համեմատ, անվիճելի է սակայն թէ լաւ կերպով կատարուած դաս մը կը կազմէ տղուն իմացական մշակման համար ամէնէն աւելի յանձնարարելի վարժութիւններէն մէկը:

Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

—)(3)(—

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵԹՈՏԸ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԷՋ

(Ըստ Մ. ՏԸԼՈՊԷԼԻ)

Ինչպէս կը տեսնուի այս համառօտ բացատրութենէն, ուղղակի մեթոտին յատկանիշը այս է որ կը բղխի հետեւեալ սկզբունքէն. «Թէ նոր լեզուները կարճատեւ ժամանակի մէջ եւ անոնց ոգւոյն համաձայն ուսանելու միակ միջոցն է նոյն իսկ ուսուցանելի լեզուն»: Ի հաստատութիւն այս սկզբունքին, կը յիշուին հետագայ նկատողութիւնները.

Աշակերտները պիտի ուսանին աւելի կարճ ժամանակի մէջ: Թարգմանութեան մեթոտներով, դասին մեծագոյն մասը (ինը տասներորդը, կ'ըսէ Պէրլից) կ'անցնի մայրենի լեզուով: Ընդհակառակը, այս մեթոտով, աշակերտները օտար լեզուէ բառեր միայն կը լսեն դասին ամբողջ տեւողութեան միջոցին: Ասկէ զատ, աշակերտները պիտի ուսանին օտար լեզուները՝ անոնց ոգւոյն համաձայն: Թարգմանած պահուն, աշակերտը երբեք լիովին չի թափանցեր լեզուի մը ոգւոյն, յաճախ բառ առ բառ կը թարգմանէ, եւ այսպէս կը կազմուին ուղիղ նախադասութիւններ թերեւս, բայց յաճախ անիմանալի կամ անհեթեթ:

Նաեւ լեզուի մը բոլոր բառերը իրենց համապատասխաններ չունին ուրիշ լեզուի մը մէջ. իմաստը մերթ աւելի ընդարձակ կ'ըլլայ եւ մերթ աւելի սահմանափակ, ինչ որ թարգմանութիւնը կ'ընէ տաժանելի, եթէ ոչ անկարելի: Վերջապէս, իւրաքանչիւր լեզու ունի իր առանձնայատկութիւնները, իր յատկաբանութիւնները, զորս թարգմանութեամբ կարելի չէ յեղուլ, այլ պէտք է իրենց մէջ եւ իրենցմով իսկ սորվիլ: Լեզուի մը ոգւոյն թափանցելու ամենալաւ միջոցն է ջանադիր չըլլալ հայերէն բառէ մը անցնիլ օտարալեզու բառի մը, այլ նախ եւ առաջ վարժուիլ այդ լեզուով խորհելու:

* * *

Ուղղակի մեթոտին վրայ քննադատութիւն.—Վերոյիշեալ նկատողութիւնները հրապուրիչ են առաջին հայեցուածով, եւ ո՛վ որ կարդայ զանոնք՝ այսպէս արտայայտուած վիճակին մէջ չի կրնար ինքզինքը զսպել ուղղակի մեթոտին համար մասնաւոր խանդավառութեամբ մը համակուելէ, ըստ որում ամէն բան այնչա՜փ պարզ, այնչա՜փ դիւրին կը թուի հոն: Բայց, խորհրդածութեան շնորհիւ, մարդ վերջապէս կը գտնէ ինչ ինչ տկար կէտեր, եւ բազմաթիւ առարկութիւններ կու գան կը ցցուին: Ամէնէն հետաքրքրաշարժը՝ որ միանգամայն կը բացատրէ առաջին խանդավառութիւնը, այն է թէ շատ կէտերու մասին հեռու չենք ներկայացուած փաստերուն հաւանելէ: Տարակոյս չկայ բնաւ թէ օգտակար է հայերէնի նուիրուած ժամանակը որչափ հնար է սահմանափակել օտար լեզուի դասի մը մէջ. տարակոյս չկայ նաեւ թէ անկարելի է միշտ բառ առ բառ թարգմանել, վասն զի այսպէս կազմուած շատ խօսքեր ծիծաղաշարժ պիտի ըլլային. վերջապէս, անտարակոյս, ամէն լեզու ունի այնպիսի յատկաբանութիւններ՝ զորս անհնար է սորվիլ թարգմանութեան միջոցաւ: Ասոնք այնպիսի ճշմարտութիւններ են՝ զորս ոչ ոք մտքէն կ'անցնէ հերքել: Բայց ասկէ եզրակացնել թէ թարգմանութեան մեթոտները յոռի են, թէ ուղղակի մեթոտը միայն լաւ է, կը նշանակէ հապճեպ քայլ մը առնել, ուստի եւ խոհեմութիւնը կը պահանջէ կանգ առնել այդպիսի գահավէժ դատում մը ընելէ առաջ:

«Անկարելի է, կ'ըսուի մեզ, միշտ բառ առ բառ թարգմանել, ուրեմն թարգմանութեան ամէն մեթոտ պարտի զանց առնուիլ:» Այսպէս տրամաբանել՝ կը նշանակէ կարծել թէ թարգմանութեան ամէն մեթոտ կ'ուսուցանէ լոկ բառ առ բառ թարգմանել, թէ ամէն թարգմանութիւն բանադրօսիկ բառական թարգմանութիւն մըն է միայն: Պարզ խորհրդածութիւնը կը բաւէ ապացուցանելու թէ այսպէս չէ խնդիրը: Փոխադարձ թարգմանութեան օգտակարութիւնը ո՛չ ապաքէն այն է՝ թէ գիտել կու տայ յատկանշական այն ասացուածները, որոնց ամբողջութիւնը կը կազմէ լեզուի մը ոգին, եւ թէ ակներեւ կը ցուցնէ կրկին լեզուներու միջեւ գտնուած նուրբ տարբերութիւնները, ասոնցմէ իւրաքանչիւրին առանձնայատուկ եղող կէտերը մատնանիշ ընելու համար: Ո՞չ ապաքէն «մտամարզական» ընտիր հրահանգ մըն է այս եւ կրնայ նպաստել դատողութեան, տրամախոհութեան ու ճաշակի կազմութեան:

Պիտի առարկուի թէ, ասիկա ըլլալով, դասաւանդութիւնը կը մնայ չափազանց տեսական, եւ թէ թարգմանութեան այսպիսի հրահանգներ, որչափ որ օգտակար ըլլան մտքի զարգացման, սակայն խօսելու չեն վարժեցներ աշակերտը, ինչ որ կենդանի լեզուներուն ուսմանց նպատակն է առ հասարակ: Ստորեւ պիտի լրացնենք մեր բացատրութիւնները այս մասին, բայց, նոյն իսկ ընդդիմախօսներուն կռուանին վրայէն անցնելով, պիտի հարցնենք իրաւի՞ թէ ուղղակի մեթոտը կը ջնջէ՞, ինչպէս կ'ըսուի, ամէն թարգմանութիւն, եւ թէ սկզբնաւորութեան օրէն իսկ՝ երեւցածին չափ ուղղակի՞ է: Մեր կարծիքն է թէ պատրանք մը կայ այս գործին մէջ:

Կ'ըսուի մեզ. «Գործադրելի միջոցը միեւնոյն է, թէ՛ օտար լեզու մը սորվող տղուն համար եւ թէ իր մայրենի լեզուն սորվող տղուն համար: Սեղանը անոր կը ցուցնէք ըսելով. la table, յետոյ la table est longue, եւն., եթէ հարցաքննէք զինքը, ձեր խօսքերով իսկ պիտի կարենայ պատասխանել. պիտի անցնի ուղղակի առարկայէն բառին:» Ի նկատ չառնուիր սակայն թէ պայմանները համանման չեն: Խօսիլ սորվող տղան ստիպուած է, իր փափաքները, իր պէտքերը յայտնելու համար, միտքը պահել անհրաժեշտ բառերը: Խօսելու կը մղուի անդիմադրելի պէտքին ու անձնական շահուն համար, եւ որովհետեւ իր չուրջը լսած բառերէն զատ չունի ուրիշ տրամադրելի բառեր, շատ բնական է որ միտքը պահէ զայն: Բայց խնդիրը այսպէս չէ օտար լեզու մը սորվող աշակերտին համար: Անիկա խօսելու չի մղուիր անձնական պէտքին ու շահուն համար, քանզի արդէն ունի բացատրութեան միջոց մը, ուստի եւ պէտք է կաչուած ընել անոր խորհրդածութեան՝ նոր լեզուներուն ուսման օգտակարութիւնը անոր ապացուցանելու համար: Եթէ աշակերտը կը սորվի ֆրանսերէն, գերմաներէն կամ անգլիերէն, ասոր շարժառիթներն են վարժարանական ծրագիրն ու հայրական կամքը, բայց ո՛չ երբեք պէտքը, ըստ որում իր դպրոցականի կեանքին մէջ այդ լեզուներուն անմիջական կիրառումը կամ շօշափելի արդիւնքը զգալի չէ: Ասկէ զատ, անոր միտքը աննկար տախտակ մը չէ: Գիտէ արդէն իր մայրենի լեզուն, ունի որոշ բառամթերք մը՝ հանդերձ էական ձեւափոխութիւններով: Ուստի, երբ անոր սեղան մը ցուցնէք՝ ըսելով. «C'est la table», ապահով եղէք որ ոչ միայն միտքը չպիտի պահէ table բառը, այլ եւ պիտի ըսէ մտովի. «Զարմանալի՜ բան, սեղանին ֆրանսերէնը table է եղեր»: Եւ երբ հարցնէք իրեն. «Qu'est-ce que c'est ?», եթէ բարձրաձայն պատասխանէ. «C'est la table», տարակոյս չկայ նաեւ թէ ցած ձայնով կամ միտքն ի վար պիտի ըսէ. «Սեղանն է այս»: Հայերէն ձեւերը այնչափ լաւ տպաւորուած են անոր մտքին մէջ, այնչափ սերտիւ զուգորդուած են առարկաներուն, որ տղան՝ այդ առարկաները տեսնելով՝ չի կրնար անմիջապէս չյիշել հայերէն բառը, բայց կրնայ չյիշել օտար լեզուի բառը:

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքերը

ՊԷՔԻՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տօքթ. Մօրիսընի հեռագիրները.—Պէքինի կացութիւնը.—Ռուսիոյ առաւելակշռութիւնը.—Խնամակալուհին։

Թայմզի Պէքինի թղթակիցը՝ տօքթ. Մորիսըն հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է.

Պէքին, 31 օգոստոս.—Օգնութեան զօրախումբը հասնելէն ի վեր, Պօքսըրներու ոյժերէն և ոչ մէկը ձերբակալուած է. այն տաճարները, ուր ապաստանած են և որոնք իբրեւ ընդհանուր բանակեւող ծառայած են անոնց, չեն քանդուած։ Միջնաքաղաքին շէնքերը՝ խորհրդանշան չինական զօրութեան՝ կը յարգուին, մինչդեռ միւս կողմէ բարեկամական նամակներ կը ղրկուին խնամակալուհիին, որուն ընթացքը նմանը չունի Պատմութեան մէջ։ Լրագրական հեռագիրներու գրաքննութիւնը կը կատարուի հնդկական զինուորներու սպայակոյտի պետին հսկողութեանը տակ։ Երկար հեռագիրները կը կրճատուին, որով կարելի չըլլար ճշգրիտ կերպով ներկայացնել Պէքինի արդի կացութիւնը։ Այսօր օտարականները սոսկմամբ իմացան Բաօ-Թինկ Ֆուի նահանգին գըլխաւոր քաղաքին մէջ միսիոնարներու, կիներու և տղոց ջարդին լուրը որ յապաղած էր։ Այդ քաղաքին մէջ չինական զինուորներու պահակախումբ մը կար։ Տղաքներ յօշոտուեցան նոյն իսկ իրենց ծնողքներուն աչքին առջեւ. կիները ամէնէն անարգ նախատինքներուն ենթարկուեցան. հայրեր ու մայրեր չարչարանքներու ենթարկուելով սպաննուեցան։ Թէեւ Բաօ-Թինկ-Ֆու աւելի 80 մղոն հեռու կը գտնուի, սակայն զինուորները անգործ կը մնան, փոխանակ երթալ ազատելու խեղճ նահատակները։ Կացութեան գլխաւոր խորութիւնն է Պէքինի մէջ Ռուսիոյ ձեռք բերած անվիճելի ազդեցութիւնը։ Անցեալ երեքշաբթի Միջնաքաղաքին մէջ կատարուած զօրահանդէսին ատեն, ռուս զինուորները առջեւէն կ'երթային. արդարեւ ատոնք շատ բազմաթիւ են միւս զինուորներէն և ամէն օր ռուսական նոր զօրքեր կը հասնին։ Առջի օրը 2800 ռուս զինուորներ Պէքին մըտան. առջի գիշերն ալ 1900 հոգի հասած էին։ Ճաբոնցիները հաճութեամբ կը համակերպին Ռուսիոյ գերակշռութեանը. այդ պարագան կը վերագրուի այն իրողութեան թէ Պէքինի ճաբոնական դեսպան Պ. Թիլշա, որ նախապէս նոյն պաշտօնը կը վարէր Պետերսպուրկի մէջ, իբր ռուս պաշտօնակցին ազդեցութեանը տակ կը գործէ։ Հիմակուհիմա սովը անխուսափելի կ'երեւայ. երկրին մէջ բնաւ ուտելիք չկայ. տարակոյս չի վերցներ թէ ձմեռը՝ սովի ճշմարիտ շղթայ մը պիտի պաշարէ Պէքինը։ Այն բանախօսութիւնը զոր Գերմանիոյ կայսրը իր զինուորներուն ուղղեց անոնց ճամբայ ելլելու պահուն, հոս խանդավառութեամբ կարդացուեցաւ, բայց այդ խանդավառութիւնը քիչ մը նուազեցաւ այն պահուն, երբ իմացուեցաւ որ Վիլհէլմ Բ. այդ ճառը արտասանելով հանդերձ՝ թոյլ կուտար Պէրլինի չինական դեսպանին որ շարունակէ իր պաշտօնը։ Կայսրը, սակայն, պէտք է գիտնայ որ իր դեսպանը սպաննուեցաւ յունիս 20ին ոչ թէ աւազակներու, այլ սպայի մը կողմէ որ բարձրագոյն հրամանով կը գործէր։ Հիմա հաստատուած է որ խնամակալուհին և Թուան իշխանը կանխամտածութեամբ որոշած էին այդ աղէտալի առտուն սպաննել բոլոր դեսպանները, առանց բացառութեան։ Ինչ որ ալ ըլլայ, քաղաքիրթ տէրութիւնները պէտք է պնդեն որ Թուան և միւս ոճրագործ պաշտօնեաները մահուամբ պատժուին։ Ասոնք են որ առաջնորդեցին Պօքսըրները, որ հրամայեցին անպաշտպան այրերու, կիներու և տղոց սպանութիւնը և որոնք նենգութեամբ փորձեցին սպաննել դեսպանատանց մէջ պաշարուողները։»

ԵԱՆԿ-ՉԷԻ ՀՈՎԻՏԸ

Շանկայէն սեպտ. 9 թուականով կը հեռագրեն Թայմզի.

«Ճաբոնի ընդհանուր հիւպատոսը միւս հիւպատոսներուն հաղորդեց իր կառավարութեան մտադրութիւնը, որով զինուորներ պիտի ղրկէ համաձայնութեամբ գործելու ցամաք հանուած անգլիական, ամերիկեան ու ֆրանսական զինուորներուն հետ, Շանկայի օտար ստացուածքները պաշտպանելու նպատակով։ Հիմակուհիմա ճաբոնական մարտանաւերը 900 նաւաստի ցամաք պիտի հանեն, որով Շանկայ գտնուող օտար զինուորներու թիւը պիտի հասնի 5000ի, որոնց 3100ը՝ անգլիացի, 800ը՝ ֆրանսացի և 500ը՝ գերմանացի։ Ասոնց մէջ չկան կամաւորները։ Գերմանական, ֆրանսական ու ճաբոնական իշխանութիւնները իրենց զինուորները կը բնակեցնեն մթերանոցներու և ուրիշ շէնքերու մէջ որոնք կրնան առժամաբար զօրանոցի վերածուիլ։ Ծանուցին թէ այդ գործին պատճառած ծախքը պահանջուելիք հատուցումին մէջ պիտի հաշուի։ Անգլիական զինուորները ցած տեղեր բանակած են՝ գետակին մօտ։

ՄԻՍԻՈՆԱՐՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Չէ-Ֆուէն սեպտ. 8 թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Շան-Սի նահանգին մէջ երեսուն երեք միսիոնարներ սպաններ են։

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿ

Ուաշինկթընէն սեպտ. 11 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ. —Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը հրատարակեց չինական դեսպան Վու-Թինկ-Ֆանկի կողմէ հաղորդուած հրամանագիր մը որ օգոստոս 24 թուականը կը կրէ և կ'ըսէ.

«Լի-Հունկ-Չանկ, լիազօր դեսպան, ներկայ հրամանագրով կատարեալ իշխանութիւն ունի ուզածին պէս գործելու։ Փութով պիտի կարգադրէ ներկայանալիք բոլոր խնդիրները։ Անկէ շատ հեռու ըլլալով, ո և է հսկողութիւն պիտի չկատարենք անոր ձեռք առնելիք միջոցներուն վրայ։»

ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԸ

Շանկայէն սեպտ. 10 թուականով կը հեռագրեն թէ Պէքինէն Թաքու հասած լուրերու նայելով, զինուորական իշխանութիւնները նախ որոշեր են թոյլ չտալ լրագրական թղթակիցներուն որ միջազգային զինուորներուն հետ միջնաքաղաքը մտնեն, բայց թղթակիցները վերջ ի վերջոյ արտօնուեր են միջնաքաղաք մտնելու։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը, պատասխանելով այն հրամանագրին, որով Լի-Հունկ-Չանկ կ'արտօնուի կատարել հաշտութեան բանակցութիւնները, կը յայտարարէ թէ առայժմ ո և է կարծիք պիտի չյայտնէ թէ ո՛ր աստիճան վաւերական են Լի-Հունկ-Չանկի յանձնարարագիրները։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը միանգամայն յոյս կը յայտնէ թէ Լի-Հունկ-Չանկի իշխանութիւնը կատարեալ պիտի նկատուի, անհրաժեշտ իշխանութիւնները անոր ընծայելու հանգամանքով, ոչ միայն բանակցելու, այլ նաեւ շուտով ապահովութիւն տալու թէ Ամերիկացիներուն կեանքը ու ինչքը աւելի վերջը պիտի յարգուին ամբողջ Չինու մէջ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Վալտէրզէ կոմսը Մալաքքայի նեղուցէն անցաւ և կը շարունակէ ճամբան։ Չին գտնուող միջազգային զինուորներու հրամանատարներուն միջեւ կատարեալ ներդաշնակութիւն և քաղաքավար յարաբերութիւններ կը տիրեն։ Ջանազան ազգի զինուորներ այնպէս մը կը կենակցին, իբրեւ թէ մէկ բանակի վերաբերէին։ Կ'ըսուի թէ Պէքին քաղաքը, բաց ի միջնաքաղաքէն, բոլորովին աւերակ տրուեր է. ամէն օր կողոպուտներ կը ծախուին աճուրդով, գլխաւորաբար մետաքսեղէններ, մուշտակներ և այլն։ Սպաները շատ բան կը գնեն։

—Չէ-Ֆուի չինական ամրոցներուն հրամանատարը շատ խռոված է այն գըրոյցին պատճառով թէ գերման զինուորները առաջադրած են գրաւել ամրոցները։ Բազմաթիւ չինական զինուորներ կան այդ ամրոցներուն մէջ որոնք Քրուբի թնդանօթներով սպառազինուած են. եթէ ճակատամարտ մը կատարուի, օտար սեպհականութիւնը պիտի քանդուի։ Չինացի հրամանատարը որոշած է մինչեւ վերջը պաշտպանել այդ ամրոցները։

—Բոռ-Սայիտէն կը գրեն թէ երեք հազար գերման զինուորներով փոխադրանաւեր անցեր են Սուէզի ջրանցքէն՝ դէպ ի Ծայրագոյն Արեւելք ուղեւորելով։

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Չինկ Իշխանը տեսակցութիւն մը ունեցեր է մաքսատանց գոմիսէր Սըր Ռոպէրթ Հարթի հետ, բայց արդիւնքը գաղտնի կը պահուի։ Չինկ իշխանը նաեւ Անգլիացի պաշտօնատարին յանձնած է կայս. հրամանագիր մը, որով մասնաւոր հրահանգներ կը տրուին Սըր Ռոպէրթ Հարթի։ Ռուսաչինական Պանքային գրասենեակները Շանկայ փոխադրուեցան։ Պանքան, իբրեւ հատուցում, գրաւեց Չինու Համալսարանին գանձը՝ հինգ միլիոն թաէլի չափ, որով զինուորներուն թոշակները կը վճարուէին։

—Հռոմի լրագիրները սեպտ. 12 թուականով հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը հրատարակեցին.

«Նախարարաց Խորհուրդը միաձայնութեամբ որոշեց իր բանակցութիւններէն դուրս հանել այն տեսակ առաջարկութիւն մը, որ կրնայ ապագային պարտաւորեցնել Իտալիան Չինու հետ պատերազմի բռնուելու և անմիջապէս հաշտութեան բանակցութեանց ձեռնարկելու։ Իտալիա հատուցումներ պիտի պահանջէ, որոնք եթէ ընդունուին, Չինու մէջ իր միջամտութիւնը աւարտած պիտի նկատուի։»

ՉԻ-ԼԻ ՄԷՋ

Անգլիացիները և Ամերիկացիները կը քննեն այն պարագան թէ աւելի աղէկ չըլլա՞ր ձմեռուան համար իրենց պարէնաւորման կայանը Թոնկ-Քու փոխադրել, Չան-Հայ-Քուանի մօտ, վասն զի այդ նաւահանգիստը ձմեռը չի սառիր և միանգամայն երկաթուղիին գլխաւոր կէտն է։ Գլխաւոր դժուարութիւնը այն է թէ երկաթուղիի գիծին պաշտպանութեանը համար տրամադրելի զինուորներուն թիւը քիչ է։ Անգլիական նաւազները՝ երկու թնդանօթներով՝ իրենց մարտանաւերը վերադարձան։ Պօքսըրները կը հաւաքուին Մեծ Ջրանցքին մօտերը։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Տէյլի Թելէկրաֆ սա նոր տեղեկութիւնները կու տայ այն պատասխաններուն վրայ զորս Տէրութիւնները տուին Ռուսիոյ առաջարկութեան.—«Գերմանիոյ պատասխանը ո և է հակառաջարկութիւն չի պարունակեր, բայց Ռուսիոյ առաջարկութեան ոյժ չտալու համար մէջ բերուած պատճառները այն տեսակ հանգամանք մը ունին որ բաց դուռ կը թողուն հաւանաբար առաջարկութեան մը։ Աւստրիա-Հունգարիա իր պատասխանին մէջ կը յայտարարէ թէ իր զինուորները որոնք շատ քիչուոր են բաղդատմամբ միւս տէրութեանց զինուորներուն, արդէն Վալտէրզէ կոմսին հրամանատարութեանը տակ դրուած են. հետեւաբար Աւստրիոյ Հունգարիոյ կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ գիտնալ թէ ի՛նչ է Վալտէրզէ կոմսին կարծիքը՝ միջազգային զինուորները Պէքինէն հեռացնելու խնդրին համար։ Իտալիոյ կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ մինչեւ որ Պէքինի իր դեսպանէն մանրամասն տեղեկագիր մը չառնէ, իրեն համար անկարելի է ճշգրիտ գաղափար մը կազմել Չինու արդի կացութեանը վրայ։ Եօթը տէրութիւնները ամբողջութեամբ, որոնք Ռուսիոյ ծանուցագիրը ստացան, համաձայն են սա կէտին վրայ թէ միջազգային զինուորներուն հապճեպով Պէքինէն հեռանալը Չինացիներուն կողմէ երկիւղի նշան մը պիտի համարուի։ Մ. Նահանգաց կառավարութեան պատասխանը խուսափողական է, բայց կը կարծուի թէ Ուաշինկթընի դահլիճը կ'ընդունի թէ զինուորներուն ետ քաշուիլը անընդունելի է, նոյն իսկ եթէ ռուս զինուորները ետ քաշուին, բայց այս վերջին հաւանականութիւնը անկարելի կ'երեւայ, որովհետեւ Ռուսիա տակաւին իր զինուորներուն բացարձակ հրաման չէ տուած Պէքինէն հեռանալու։ Ուրեմն ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Վալտէրզէ կոմսը կացութեան վրայ իր կարծիքը չյայտնած, ո և է կարեւոր որոշում պիտի չտրուի։ Այդ միջոցին եթէ վերին իշխանութիւնը ունեցողները Պէքին դառնան, բանակցութեանց կատարումը շատ պիտի դիւրանայ։ Գալով Տէրութեանց համաձայնութեանը, Ռուսիոյ ծանուցագիրը բնաւ դըղրդած չէ զայն. նաեւ երբեք չէ խանգարած Պետերսպուրկի և Պէրլինի յարաբերութիւնները։»

ՀՐԷԱՆԵՐԸ

Չինու մէջ քառասուն միլիոնի չափ Հրէաներ կան եղեր՝ ամէնքն ալ խելացի մարդեր, կ'ըսէ հրէաերէն Թելէկրաֆօ լրագիրը։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Լորտ Ռոպէրթսի վերադարձը.—Մարքեալինի մէկ հեռագիրը.—Լորտ Մէթուէնի գործողութիւնները.—Պոթա զօրավար.—Արտօնութիւններ եւ երկաթուղի։

Լոնտոն, 11 սեպտ.—Անոնք որ քիչ մը կասկած ունէին Լորտ Ռոպէրթսի Անգլիա դառնալու լուրին վրայ, այս իրիկուն հաստատուեցան իրենց կասկածին վրայ՝ Լորտ Ռոպէրթսի մէկ հեռագրով, որով կը պատասխանէր իրմէ տեղեկութիւն ուզող անձի մը թէ ե՛րբ ճամբայ պիտի ելլէ։ Լորտ Ռոպէրթս իր հեռագրին մէջ կ'ըսէ թէ կը փափաքի որ այդ տեսակ բան մը կարենայ ընել։

Օբռոպ, 10 սեպտ.—Լորտ Մէթհուէնի զինուորները որոնք սեպտ. 8ին Մէյֆըքինկէն ճամբայ ելած էին, և դէպ ի Մալոբօ կ'ուղղուէին, երէկ իրիկուն ժամ 6 ուկէսին ընդհարեցան թշնամիին։ Լորտ Մէթհուէնի զօրախումբը առտուան ժամ 1 ուկէսին Մալոբօ հասաւ. նաեւ ամբողջ կիսաբաժինը, բաց ի Լորտ Կի՛չամի հրամանատարութեանը տակ գտնուած կամաւորներէն։ Հեծելազօրքերը թշնամին հալածեցին մինչեւ առտուան ժամ 3 և երեսուն հոգի գերի բռնեցին. միանգամայն գրաւեցին 22 սայլ, նշանացի հեռագրի երկու գործիներ, քանի մը ձի և չորս հազար փամփուշտ։ Պօէրները ցիրուեցան փախան, սայլեր ու պաշարներ թողելով։ Տուկլաս զօրավարին զինուորներէն ութ հոգի վիրաւորուեցան։ Լորտ Մէթհուէն այսօր հոս եկաւ պարէնաւորուելու համար։

Լիտէնպուրկ, 8 սեպտ.—Պոթա զօրավարը սեպտ. 8ի ճակատամարտէն ետքը Սփիցքոփ քաշուեցաւ՝ իր թնդանօթներով։

Պէրլին, 11 սեպտ. — Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի յայտարարութիւնը Թրանսվալի կողմէ տրուած երկաթուղիի և ուրիշ արտօնութիւններու համար, յուզում պատճառած կ'երեւայ Պէրլինի մէջ։ Դիտել կը տրուի թէ երկաթուղիի մը վարչութիւնը կարելի չէ այպանել՝ պատերազմի ատեն այդ երկաթուղին բոլորովին երկրին կառավարութեան տրամադրութեանը տակ դրած ըլլալուն համար։ Կը կարծուի թէ Քէրթաունի իշխանութեանց առաջարկութիւնները հաւանօրէն արդիւնք են այն գրոյցներուն թէ Թրանսվալի կառավարութիւնը վերջերս փորձած ըլլայ հոլանտական երկու կամ երեք միլիոն ֆիորինի արժէքով երկաթուղիի բաժնեթուղթեր ծախել։ Ինչ որ ալ ըլլայ, սա յայտնի է թէ երկաթուղիի մեծաքանակ արժէթուղթեր որոնց համար կ'ենթադրուէր թէ Պօէր կառավարութեան կը վերաբերին, վերջերս Պէրլինի հրապարակը ծախու հանուեր են։ Պէրլինի քանի մը պանքաներ այն ատեն մերժեր են, բայց հաւանական կը նկատուի թէ Սըր Ա. Միլնէրի ծանուցած քննութեան նպատակն է թոյլ չտալ որ այդ արժէթուղթերը օտար ձեռքեր անցնին։

ՄՐՑՈՒՄ ՄԸ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻ ՎՐԱՅ

«Տէօյչլանտ»ի յաղթանակը.—Ուղեւորներու տպաւորութիւնները.—Ականատեսի մը պատմութիւնը։

Տէօյչլանտ և Քայզեր Վիլհէլմ երկու անդրատլանտեան շոգենաւերուն միջեւ բացուած շոգենաւային մրցման մէջ՝ որ քանի մը օր առաջ տեղի ունեցաւ, Տէօյչլանտ յաղթական ելաւ։ Մաքէնի Լոնտոնի թղթակիցը հետեւեալ կերպով կը պատմէ այդ մրցումը.

Լոնտոն, 10 սեպտ. — Տէօյչլանտ կէս գիշերը երեսունըհինգ վայրկեան անցած Լիզարտի հրուանդանէն անցնելով առտուան ժամը հինգին Բլիմաութի առջեւ կը հասնէր։ Քայզեր Վիլհէլմ առտուան ժամը չորսը երեսունըհինգ անցած նոյն հրուանդանէն անցնելով առտուան ժամը տասնըմէկը քսան անցած Շէրպուր հասաւ։ Քայզեր Վիլհէլմ Սանտի-Հուքէն ժամ մը առաջ մեկնած էր, և Տէօյչլանտէն չորս ժամ յետոյ միայն Լիզարտի հրուանդանը անցած էր, հետեւաբար Տէօյչլանտ հինգ ժամու հեռաւորութիւն մը աւելի կտրած ու յաղթական ելած էր։ Տէօյչլանտ 5 օրուան 7 ժամուան և 38 վայրկեանի մէջ կտրած էր ճամբան, որ միջին հաշուով կ'ընէ ժամը 23,36 հանգոյց, ինչ որ մրցման ծայրագոյն աստիճանն է։ Տէօյչլանտի ճամբորդները ցամաք ելածնուն պէս՝ լրագրի թղթակիցները անոնց վրայ թափեցան տեղեկութիւն առնելու համար մրցումին վրայ։ Ճամբորդները շատ գրգռուած վիճակ մը ունէին։ Թոմ Ալօն, հռչակաւոր ձիավարիչը որ մրցման հանդիսատես եղած էր, իր տպաւորութիւնները առաջ կը բերէ նկարագեղ լեզուով մը.

«Այդ մրցման պատճառաւ հիւանդ եմ տակաւին։ Երեք օր ամբողջ բան մը չկերայ. կամուրջին վրայ կեցայ ոգեսպառ ու յուզուած այնքան որքան երբեք չէի եղած ձիարշաւի մրցումներուն մէջ։ Երեւակայեցէք որ Քայզեր Վիլհէլմ մեզմէ մէկ ժամ առաջ մեկնած էր Սանտի-Հուքէն։ Հեռուէն կը նշմարենք իր ծուխի գարգմանակը որ հորիզոնը կը մթագնէր. պէտք էր հասնիլ անոր ետեւէն։ Փառաւոր, հրաշալի բան եղաւ. Տէօյչլանտը ինքնիրեն գերագոյն ճիգ մը ըրաւ և քայլ առ քայլ շահեցանք մեր կորսուած ժամանակ, մինչեւ այն ատեն,—երեսուն վեց ժամ յետոյ—երբ Քայզեր Վիլհէլմի օձիքէն բռնեցինք։ Մրցումը շահած էինք ա՛լ և քանի մը վայրկեան յետոյ թշնամին պարտուած էր։ Մեծ արագութեամբ այս առտու Լիզարտ հրուանդանէն անցանք և արդէն երկու օր է ի վեր Քայզեր Վիլհէլմի ցռուկն իսկ չէինք նշմարեր։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նիւ-Եորք, 10 սեպտ.— Նշանակելի դէպք մը տեղի ունեցաւ որ ա՛լ աւելի պիտի քաջալերէ Պ. Պրայընի կուսակիցները։ Նախկին նախագահ Պ. Քլիվլէնտի օրով արտաքին գործոց նախարար եղող Պ. Ռիչարտ Օլնի յայտարարեց թէ Պ. Պրայընի քուէ պիտի տայ։ Չորս տարի առաջ Պ. Օլնի նախագահ Մաք Քինլիի ընտրելութիւնը պաշտպանեց, իբր հանրապետական կուսակից ոսկեդրամի դրութեան։ Այս դարձը իր կուսակցութեան, կ'ըսուի թէ մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ, որուն կարեւորութիւնը ալ աւելի պիտի շեշտուի Պ. Քլիվլէնտի մէկ յայտարարութեամբ ի նպաստ Պ. Պրայընի։ Հանրապետականները, այս պարագաներուն մէջ, լաւ պատճառներ ունին յուսալու թէ ոսկեդրամի դրութեան կուսակիցները այս տարի շատ քիչ քուէ պիտի տան Մաք Քինլի նախագահին, բաղդատմամբ 1895ին։ Օհիօ Րիվըրի երկաթուղիներու ընկերութիւններուն նախագահ Պ. Ռոժէ որ միեւնոյն ատեն բաժնետէր ալ է, թոյլ տուած չըլլալով որ Պ. Պրայընի մասնաւոր կառքը կառախումբին կցուի, հանրապետական կուսակիցը գոհացաւ ուղեւորներու վագոնին մէջ նստիլ իբր պարզ մահկանացու։ Դրամատէրի մը այս գըժծութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ որ դրամագլխի դէմ կռուող Պ. Պրայընի հազարաւոր կուսակիցները իրենց քուէն անոր տան։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիայի Միր լրագիրը կ'ըսէ թէ Ռումանիոյ սահմանագլուխին մօտ գտնուած պուլկարական գաւառներուն պահեստները զէնքի տակ կոչուած են՝ երեսուն օր մարզանք կատարելու համար։

—Պուքրէշի Բաթրիօթուլ լրագիրը կ'ըսէ թէ սահմանագլուխին վրայ, Զէրնավոտայի մէջ, պուլկար զինուոր մը որ դարանակալ եղած էր, սպաններ է ռումանական զինուոր մը։ Այդ դէպքը բուռն գրգռութիւն առաջ բերած է ռումանական զինուորներուն մէջ։

—Վիէննական լրագիր մը կ'ըսէ թէ Ռումանիոյ կառավարութիւնը հրամայեր է Սոֆիայի իր ներկայացուցչին որ պուլկար կառավարութիւնը կատարեալ գոհացում տայ Ռումանիոյ պահանջումներուն համար, և եթէ մերժուի, անցագիրը պահանջէ, անմիջապէս մեկնելու համար Պուլկարիայէն։

—Պուքրէշի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Տանքօվսքի անուն պուլկար մը որուն տունէն ի մէջ այլոց գտնուեցան Տօպրուճայի երկու քարտէսներ զորս Ռումանիոյ ընդհանուր սպայակոյտը պատրաստած էր։ Տանքօվսքի պատրաստուեր է այդ քարտէսները Սոֆիա ղրկելու։ Երկար հարցաքննութենէ մը ետքը Տանքօվսքի բանտարկուեցաւ Վաքարէշթիի մէջ։

Երէկուան Հեռագիրներ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Վիէննա, 14 սեպտ.— Պէրլինէն առնուած մասնաւոր հեռագիրներու նայելով, Օսթասիաթիշէ Նախրիխթէն հեռագիր մը ուղղեր է գերման նաւատորմի Ընկերութեան՝ ծանուցանող թէ Լի-Հունկ-Չանկ հեռագիր մը ստացեր է ռուս կառավարութենէն որուն համաձայն Ռուսիա սա վերջնագիրը տուած է.—Չինու կայսրը պէտք է անմիջապէս ապահովէ կառավարութիւնը, միջոցներ ձեռք առնէ պատժելու համար Թուան իշխանը և Պօքսըրներու շարժումին միւս պարագլուխները. նաեւ անհետացնէ խնամակալուհիին ազդեցութիւնը։ Լի-Հունկ-Չանկ պատասխաներ է թէ այդ առաջարկութիւնները անընդունելի են, բաց ի առաջինէն։ Լի-Հունկ-Չանկ ետ կեցեր է դէպ ի հիւսիս կատարուելիք ուղեւորութենէն։

Պետերսպուրկ, 15 սեպտ.—Հոս ո և է տեղեկութիւն չկայ թէ ռուս կառավարութիւնը վերջնագիր մը տուած ըլլայ Լի-Հունկ-Չանկի։

Շանկայ.—Լի-Հունկ-Չանկ՝ հեռագրական տնօրէն Չէնկի հետ՝ Թաքու ուղեւորեցաւ անգլիական Անբինկ շոգենաւով։ Զրոյցի մը նայելով Չինկ իշխանը և Լի-Հունկ-Չանկ, բայց ոչ թէ Սըր Ռոպէրթ Հարթ, խնամակալուհիէն լիազօր իշխանութիւն ստացած են։ Կայսրը, խնամակալուհին ու Թուան իշխանը Թա-Եէն-Ֆու հասեր են։

Պէրլին.—Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Ֆոն Քէթէլէրի սպանութեան դատը այսօր վերսկսաւ։ Մարդասպանը դէմ առ դէմ բերուեցաւ գերման դեսպանատան թարգման Պ. Քորտի հետ որ Ֆոն Քէթէլէրի ընկերացած էր՝ արտաքին գործոց Խորհուրդը երթալու համար դուրս ելած միջոցին։ Մարդասպանը կը յայտարարէ թէ ենթասպայ է և թէ գործած է հրամանով բարձրաստիճան պաշտօնատարի որ կը պատուիրէր սպաննել բոլոր օտարականները։ Մարդասպանը կ'ըսէ նաեւ թէ չէր գիտեր որ զոհը Պարոն Ֆոն Քէթէլէրն էր։

Լոնտոն.—Երէկուան լուրերուն հակառակ, Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Լի-Հունկ-Չանկի դէպ ի Պէքին ուղեւորութիւնը նորէն պիտի յետաձգուի։

Բարիզ.—Ամերիկեան կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ իր զինուորներուն հրաման չէ ղրկած է որ Պէքինէն հեռանան։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Լոնտոն.— Տէյլի Թելէկրաֆ կ'իմանայ թէ, զրոյցի մը նայելով, Պոթա զօրավարը հրաժարեր է Պօէրներու ընդհանուր հրամանատարութենէն և թէ անոր յաջորդեր է Վիլճօէն զօրավարը։

—Լուրէնսօ-Մարքէզէն սեպտեմբեր 14 թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի — Փորթուկալի իշխանութիւնները բոլորովին վար դրած են Քրիւկէր նախագահը՝ անգլիական հիւպատոսին դիմումին վրայ որ բողոքեր է այն իրողութեան դէմ թէ Քրիւկէր նախագահին կ'արտօնուի հաղորդակցիլ Թրանսվալի գործադիր իշխանութեանց հետ և կամ երկիրը վարել Փորթուկալի սեպհականութեան մէջէն։ Երէկ հինգ հոգի ձերբակալուեցան. նաեւ երկու Անգլիացիներ։

—Ֆրէնչ զօրավարը վերջնապէս գրաւեց Պարպըրթընը։ Քանի մը լրագիրներ կ'ըսեն թէ Փորթուկալի իշխանութիւնները վար պիտի դնեն Քրիւկէր նախագահը, սակայն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քրիւկէր աւստրիական շոգենաւով մը ճամբայ ելեր է դէպ ի Թրիէսթէ։

—Լորտ Ռոպէրթս յայտարարութիւն մը հրատարակելով ծանոյց թէ Քրիւկէր նախագահին փախուստը պէտք է ապացուցանէ Պօէրներուն որ պայքարին շարունակութիւնը անօգուտ է. մնաց որ օտար միջամտութեան վրայ ալ պէտք չէ յոյսերնին դնեն։

Ամսթէրտամ.— Պօէր պատուիրակները նորէն կոչում ըրին Տէրութեանց՝ ի նպաստ Թրանսվալի։

Լուրէնսօ-Մարքէզ.— Երէկ հասած Պօէրներ կը պատմեն թէ Նէլսբրուիթի Պօէրներուն մէջ անհամաձայնութիւն կը տիրէ, թէ աւարառութիւններ ու հրձիգութիւններ գործուած են և թէ Քրիւկէր նախագահը զանոնք լքած է տանելով անոնց ոսկիները և միայն թղթադրամ թողելով։ Շրջած զրոյցի մը նայելով որ կը հաստատուի, Պօէրները անձնատուր պիտի ըլլան եղեր։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ.—Պալտիսէրա զօրավարը այսօր Ռամպույէ գնաց՝ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին պաշտօնապէս ծանուցանելու Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին գահակալութիւնը։ Պալտիսէրա զօրավարը յայտարարեց Հանրապետութեան Նախագահին թէ Իտալիոյ թագաւորին բարեկամութիւնը անայլայլելի է Ֆրանսայի համար։ Պ. Լուպէ Պատուոյ Լէգէոնի մեծ խաչը տուաւ Պալտիսէրա զօրավարին. նաեւ ճաշկերոյթ մը և յետոյ հանդիսական ընդունելութիւն մը։

ԱԳԱՐԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կահաւորման յատուկ ամեն տեսակ
ապրանաց

Կալաթա, Զիւլֆարի փողոց, Սելանիկ խան,
թիւ 1—9

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տօքումա և Թաւրիզ գորգեր, «քէչէներ», «թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրնիշներ, գետինի մուշամպաներ և զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մաշկեղէններ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ
635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պետական Խորհրդ դին անդամ անուանուեցաւ Ճէլալէտտին պէյ, որդի Բարձր. Ճէմիլէ իշխանուհիին

—Սըվազի նահանգին Հաւզա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ի պայի գայմագամ Մէհմէտ Ալի պէյ, ո րուն յաջորդեց Հաւզայի գայմագամ Օսման էֆ.։

—Ուրֆայի Նաիպ անուանուեցա Սպէրի Նաիպ Մէհմէտ Րաիֆ էֆ., Խա բերդի նորակազմ Խարբութ գաւառակի Նաիպ անուանուեցաւ Սեւերեկի Նախոր Նաիպ Իպրահիմ Խալիլ էֆ., Պրուսայ Նահանգին Պիլէճիկ գաւառակին Նաիպ անուանուեցաւ Էնէկէնէլի Նախորդ Նաի Մէհմէտ Թահիր էֆ.։

—Միւթէմայզի աստիճան տրուեցա Հանրային Պարտքի վարչութեան թարգ մանութեանց դիւանին տեսուչ Գալֆայեա Երամեան (Նազար) էֆ.։ Սանիյէի աս տիճան՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան քննիչի օգնական Ոսկեան Բէրճէզ էֆ.։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուա նշան տրուեցաւ Միտիլլիի կառավարիչ Րէշիտ փաշայի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ մաքսային Խորհուրդին անդամ Մէհմ Սաատի պէյի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ կայս. անձնական սպայակոյտէն Հաֆըզ փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ քա ղաքային բժիշկ Անաստաս փաշայի։ Երկ րորդ կարգի Օսմանիէ՝ մաքսային վերա տեսչութեան քննիչներէն Խալիլ էֆ.ի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան ընդհանուր քննի Պ. Ասլանի, հեռագրական Ֆրանսիէ գոր ծակալութեան տնօրէն Պ. Ալպէրթի և Ֆրանսայի Ակադեմիին անդամ Պ. Պիե Թաւ Շիլեմպէրժէի։ Երկրորդ կարգի Մէ ճիտիէ՝ Հանրային Պարտքի վարչակա Խորհուրդին առաջին քարտուղար Պ. Օ նոյի, դրոշմաթուղթերու դիւանին տե սուչ Պ. Թէոտօքիի, Բէքի Բանի խմբագրապետ Պ. Թուչառի և հեռագրա կան Նասիոնալ Ընկերութեան ներկայա ցուցիչ Պ. Քարվալոյի։ Չորրորդ կարգ Մէճիտիէ՝ Հանրային Պարտքի վարչու թեան քննիչներէն Խիւսամէտտին էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ Ռու մանիոյ արտաքին գործոց նախարարի կնոջ Տիկին Էլիզ Մարկիլոմանի։ Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ հելլենական դեսպա նատան գործակատար Պ. Կլիերարիսի ա ջկանը։

—Իմթիազի ոսկի շքադրամ Հալէպի պահեստի զօրաբաժնին հրամանատար Օս ման Սէյֆի փաշայի։ Լիագաթի ոսկի շքա դրամ՝ Պէլճիքայի նախորդ նախարարա պետ Պ. Պէրնաէրթի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ.—Նա խանցեալ իրիկուն Ելտըզի կայս. պալատան մէջ կայս. ճաշկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովին ատե նապետ Պ. Բօլ Տէշանէլի, որ զբօսական պտոյտի համար մայրաքաղաքս եկած է։ Կայս. այդ ճաշկերոյթին ներկայ գըտ նուելու պատիւը ունեցան Մեծ-Եպարքո սը, դատական նախարարը, Սպարապե տը, ծովային, արտաքին ու ներքին գոր ծոց նախարարները, Թնդանօթարանի վե րատեսուչը, ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պաթ, դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք և կայս. պալա տան բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Կայս. ճաշկերոյթէն ետքը Պ. Բօլ Տէշա նէլ իր շնորհակալութիւնները ու յար գանքները և հրաժեշտի ողջոյնը մատոյ յատս կայս. Գահոյից. յետոյ Սիրքէճի երկաթուղիի կայարանը գնաց և մասնա ւոր կառախումբով Ֆրանսա ուղեւորեցաւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Վեհ. Սուլթանը, ընդարձակ հեռագիր մը ուղ ղելով Ռուսիոյ Վեհ. Կայսեր, շնորհակա լութիւն յայտնեց՝ Իր Յոբելեանին առ թիւ ղրկուած թանկագին նուէրներուն և մասնաւոր պատուիրակութեան համար։ Նիքոլա Բ. ալ պատասխանելով ջերմա գին շնորհակալութիւն յայտնեց իր կողմէ ղրկուած պատուիրակութեան եղած ըն դունելութեան և Միջերկրականի ռու սական նաւաբաժնին հրամանատար Պ. Քրիւէվ ծովակալին եղած շնորհներուն հա մար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Վեհ. Սուլթանը պատասխանեց Յունաստանի Թագաւորին այն հեռագրին, որով շնոր հակալութիւն կը յայտնէր իր ներկա ցուցիչ Պ. Կլիերարիսի եղած ընդունելու թեանց համար։

ԳԱՀԻՐԷԻ Էլ-Ազհար կրօնական մալսարանին մէջ մեծ հանդէսներ տարուեր են Վեհ. Սուլթանին գահակա լութեան 25րդ տարեդարձին օրը։

ՍՊԱՆԻՈՅ դեսպան տը Բամբօ րատօ մարքիզը, ուրբաթ օրը Վեհ. Սուլ թանին ներկայանալու պատիւը ունեցա պահուն, յանձնեց Սպանիոյ խնամակա թագուհիին և Ալֆոնս ԺԳ. թագաւոր շնորհաւորական ինքնագիր նամակներ կայս. յոբելեանին առթիւ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատան պահա կանաւին այն սպաները որոնց պաշտօ Նաւարութեան պայմանաժամը աւարտա է, ուրբաթ օրը պատիւ ունեցան ներ կայանալու Վեհ. Սուլթանին որ բարե հաճեցաւ պատուանշաններ շնորհել ա նոնց։ Պահականաւին հրամանատարը եր րորդ կարգի Մէճիտիէ ստացաւ։

ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ.— Կ. Պոլսոյ պարսիկ գաղթականութեան երեւելիները հան գանակութիւն մը պիտի կատարեն նուէ մը մատուցանելու համար Մուզաֆֆէր էտտին Շահին։ Մասնաւոր պատուիր կութիւն մը՝ առաջնորդութեամբ դես պան Միրզա Մահմուտ խանի, այդ նուէրը պիտի ներկայացնէ Ն. Վեհափառութեան։

—Պարսից Շահը մօտերս Ռումանիա պիտի այցելէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին ատենապետ Պ. Բօլ Տէշանէլ, Փրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պասթի և հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, ուրբաթ օրը այցելեց Սէն Պընուա վարժարանը, ուր ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով։ Աշակերտ մը ուղերձ մը կարդաց, որուն Պ. Բօլ Տէշանէլ պատասխանեց իր ծանօթ ճարտարախօսութեամբ։ Հրաւիրեց աշակերտները սիրել այն վեհանձն երկիրը, ուր ամէն մարդ խաղաղութեամբ կ'ապրի հանրային կրթութեան բարեկամ Օգոստափառ Վեհապետի մը բարձր հովանիին տակ։ «Իւրաքանչիւր ոք, յարեց, պարտի սիրել իր ապրած երկիրը և պատկանած ազգը։ Պարտ է, սակայն, սիրել այն վեհոգի Ֆրանսան, որ միշտ յառաջդիմութեան եւ քաղաքակրթութեան յառաջապահն է և որուն շատ բան կը պարտի հանրային կրթութիւնը Արեւելքի մէջ։» Ահմէտ Ալի փաշա շնորհակալութիւն յայտնեց Պ. Բօլ Տէշանէլի, իր ճառին մէջ Վեհ. Սուլթանը գովաբանելուն համար։ Վարժարանին տնօրէն Պ. Լօպրի խօսք առնելով շնորհակալութիւն յայտնեց Պ. Բօլ Տէշանէլի. յետոյ խօսքը ուղղելով Ահմէտ Ալի փաշայի, երախտագիտութեամբ յիշեց Վեհ. Սուլթանին այն շնորհները որոնցմով տէրութեան մէջ կը զարգանան ամէն ազգերու կրթական գործերը։ Յետոյ երգեր երգուեցան։ Պ. Բօլ Տէշանէլ այցելեց վարժարանին զանազան մասերը և խոստացաւ իր հեղինակած գիրքերը ղրկել՝ իբրեւ մրցանակ տրուելու համար աշակերտներուն։

—Պ. Բօլ Տէշանէլ, ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ձեկոյցէն, շաբաթ իրիկուն մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս դէպ ի Բարիզ։ Հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա, պալատական յաւալետի մը հետ, մինչեւ Զիւրը Մուսթաֆա Փաշա ընկերացաւ Պ. Բօլ Տէշանէլի և հոնկէ ողջերթ մաղթեց։ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները, Փրանսական դեսպանատան գործակատարը ու բոլոր պաշտօնեաները և Փրանսական գաղթականութեան երեւելիները Սիրքէճի երթալով ողջերթ մաղթեցին։ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին ատենապետը կառախումբ նստած միջոցին պաշտօնական համազգեստ կը կրէր։

—Վեհ. Սուլթանը ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց Պ. Բօլ Տէշանէլի, Լիագաթի ոսկի շքադրամ՝ Տիւրքառէ ծովակալին և զանազան պատուանշաններ՝ անոնց ուղեկիցներուն։

—Պ. Բօլ Տէշանէլ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայէն խնդրեց իր շնորհակալութիւնները մատուցանել Վեհ. Սուլթանին՝ իրեն եղած շնորհներուն ու մեծարանքներուն և սիրալիր ընդունելութեանց համար։

—Ծովակալ Տիւրքառէ ու միւս հիւրերը ուրբաթ իրիկուն մեկնեցան մայրաքաղաքէս Նամուսա զրահանաւով։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Վեհ. Սուլթանը, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, Իր կայս. բարձր գոհունակութիւնը յայտնել տուաւ Ոստիկանութեան Նախարար Շէֆիգ պէյի՝ այն կանոնաւորութեան և նշանաւոր ճշդութեան համար, որոնք կը տիրեն նոյն նախարարութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ։ Պետական Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Ոստիկանութեան նախարարութեան Խորհուրդին և հաշուակալութեան, թղթակցութեան ու արձանագրութեան դիւաններուն թոշակները աւելցան։

ԱՀՄԷՏ ԱՖԻՖ ՓԱՇԱ.—Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը ու առաջին թարգմանը և Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին անդամ Պ. Պէօժէ հինգշաբթի իրիկուն Սարայպետի Դուռը գացին և մատակարարութեան ճիւղին նախագահ Ահմէտ Աֆիֆ փաշայի յանձնեցին Պատուոյ Լէգէոնի մեծ սպայութեան խաչը, զոր նուիրած է Փրանսական կառավարութիւնը։

ՍԵՐՊ դեսպան Պ. Միեաթովիչ, ուրբաթ օրը, այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Իվան Կէշով որ բացակայ կը գտնուէր, շաբաթ օրը Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւաբաժինը, որ Սէլանիկի նաւահանգիստը կը գտնուի, կը կազմեն ինը մեծ զրահաւոր, վեց յածանաւ, չորս թնդանօթակիր, հինգ թորփիլանաւ, տասներեք թորփիլահալած, մէկ լրատար և մէկ փոխադրանաւ՝ ընդամէնը երեսուն ինը կտոր. նաև Սըբրայզ նաւը որ Սըր Ճոն Ֆիշըր ծովակալին անձին յատուկ է, և ուր կը գտնուին անոր ընտանիքը։ Ամբողջ նաւաբաժինին զինուորներուն թիւն է 10,307։ Նաւաբաժինը ամիս մը պիտի մնայ Սէլանիկի նաւահանգիստը, որով Լոնտոնէն Օսմ. Պանքայի Սէլանիկի ճիւղին եօթանասուն հազար ոսկինոց չէք մը ղրկուած է։ Ծովակալը անցեալ երեքշաբթի գիշեր իր նաւուն մէջ սեղան մը տուեր է Սէլանիկի կուսակալը, Գ. Զօրաբանակին հրամանատարի փոխանորդը, զինուորական ու քաղաքային ուրիշ պաշտօնատարներ և քաղաքին առաջնակարգ ընտանիքներէն ոմանք ներկայ գտնուեր են։ Ծովակալը բաժակ պարպեր է Վեհ. Սուլթանին կենացը։ Ամբողջ նաւաբաժինը լուսազարդուեր է հացկերոյթին առթիւ։

—Սըբրայզ նաւը, ուր կը գտնուին ծովակալին ընտանիքը, նոյն գիշերը Իտալիա ուղեւորեր է։

ԲԷՇԹԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Պուլկարիոյ իշխանը նոյն քաղաքը հասեր և կէս ժամ ետքը դէպ ի Սոֆիա ուղեւորեր է։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ առեւտրական Սենեակին առաջին նախագահը հրաժարած ըլլալով, անցեալ հինգշաբթի օր ընտրութիւն կատարուեցաւ՝ առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մէկ պաշտօնագրին համաձայն։ Առաջին նախագահ ընտրուեցաւ երկրորդ նախագահ Պետրոս էֆ. Ազարեան. անոր տեղ ընտրուեցաւ Իպրահիմ փաշազատէ Մուսթաֆա պէյ։ Առաջին խորհրդական Մանուկեան Սենեքերիմ էֆ. և արկղակալ Պ. Բիլէրնօ վերընտրուեցան։ Երկրորդ խորհրդական փոխանակեալ Եանքօ էֆ. Անաստասիատիսի յաջորդեց Շէֆիգ պէյ։

ԽՏԻՎԻՆ մայրը որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, հոկտեմբերի սկիզբները Եգիպտոս պիտի վերադառնայ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ սուսամի գինը բարձրացաւ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոսթագի փաշայի ազգական և նոյն դեսպանատան կցորդ Անաստաս էֆ. Համբրեանաքօլլու, ինչպէս ծանուցինք անձնասպան եղաւ Ֆոնթէնպլոյի մէջ։ Մարմինը նախ Լոնտոն պիտի տարուի և ապա Կ. Պոլիս պիտի փոխադրուի։ Բարիզի օսմ. դեսպան Միւնիր պէյ իմանալով Անաստաս էֆ.ի մահը, քարտուղար մը ղրկեր Ֆոնթէնպլօ և տեղեկութիւն ուզեր է։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ չորեքշաբթի օրը ժանտախտէ մէկ դէպք պատահեցաւ։

—Յունաստան վերցուց Իզմիրի ժամանումներուն դէմ դրուած քարանթինան. միայն բժշկական քննութիւն և ապանեխում կը կատարուի Սալամինայի մաքրանոցին մէջ։

ՍԱՄՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ կղզին մետրապոլիտ Տ. Կավրիլ յանկարծամահ եղեր է։ Քառասունըհինգ տարիէ ի վեր կը վարէր այդ պաշտօնը։ Ունէր երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան և հելլենական Ս. Փրկչի պատուանշանին ասպետութեան խաչը։

ԼԻՈՆԷՆ առնուած լուրերը՝ խոզակի և մետաքսի նկատմամբ՝ շատ գոհացուցիչ են։ Թրանսվալի ու Չինու խնդիրը ալ եւս հանրային ուշադրութեան առարկայ ըլլալու վիճակը կորսնցուցած ըլլալով, առեւտրական գործառնութիւնները իրենց նախկին վիճակը պիտի ստանան. հետեւաբար մետաքսին հիմակուան գինը մեծաքանակ գնումներու շատ թոյլատու է։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ.— Զեւուընհաս պաշտօնարանը նկատելով որ Քաղաքային բժշկական վարժարանին շրջանաւարտներէն Մոխ Պոխոր էֆ. որ Սէմավի թաղապետական բժիշկ կարգուած է, և Զէյրէկեան էֆ.՝ Պիլալօղլի, չեն ուզեր իրենց այդ պաշտօնատեղիները երթալ, ծանոյց պատկանեալ պաշտօնեաներուն որ այդ բժիշկները կա՛մ իրենց համար որոշուած տեղերը երթան և կամ հարիւր յիսունական ոսկի հատուցանեն՝ իբրեւ ուսման ծախք։

ՕՍՄ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ մուտքի մրցման քննութիւնները սկսած են։ Այսօր, վաղը և չորեքշաբթի պիտի կատարուին բոլոր ճիւղերուն քննութիւնները, սկսելով առտուան ժամ 2էն։ Կրօնական ճիւղին համար 39 ուսանող մուտքի քննութիւն տուած ըլլալով մրցման քննութեամբ 30 հոգի պիտի ընտրուի։ Գրական ճիւղին համար ալ 25 ուսանող որոշուած ըլլալով, 15ը պիտի առնուի բարձրագոյն ու երկրորդական վարժարաններէ վկայական ունեցողներէն, իսկ 10ը՝ դուրսէն ներկայացած 40 հոգիէ պիտի ընտրուի՝ մրցման քննութեամբ։ Ջափագիտական ու գիտական ճիւղին համար ալ 25 ուսանող որոշուած է։ Ատոնց հինգը վկայական ունենալով ընդունուած են. իսկ քսանը մրցման քննութեամբ պիտի ընտրուին՝ ներկայացող երեսուն հոգիէն։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ այն ութ մարտանաւերը որոնք Ճէնովա պիտի երթան վերանորոգուելու, շաբաթ օրը ճամբայ պիտի ելլեն, վասնզի հարկ եղած ածուխը մինչեւ այն օրը պիտի ստանան։ Ճէնովայի նաւագործարանին հատուցուելիք գումարին առաջին մասը վճարուեցաւ։

ԻՏԻՐՆԷԻ կուսակալութիւնը արտօնութիւն խնդրած էր վիճակահանութեամբ հոգալ ծախքը այն երկսեռ որբանոցին որ տեղւոյն Սէնայի վարժարանին վրայ պիտի աւելցուի։ Զեռնհաս պաշտօնարանը պատասխանեց թէ բարենպատակ հաստատութեան մը շինութեան ծախքը վայելուչ չէ վիճակահանութեամբ հոգալ, հետեւաբար պէտք է ուրիշ աւելի յարմար միջոցի մը դիմել։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՍԱԿԱՐԱՆ.—Կ. Պոլսոյ մէջ նոր հաստատուելիք արմտիքի սակարանին մէջ, պատրաստուած օրինական ծրագրին համաձայն, ապրանքներու վրայ էֆէքթիվ առուծախ պիտի կատարուի և ոչ թէ ալիվրէ։

ՆԻՅՏԷԻ կառավարիչ Պէքիր Համի էֆ. քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամ կարգուած ըլլալով, կառավարչի պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ Գոնեայի նահանգին կրթական տնօրէնը։

ԿԱՅՍ. ԴԻՒՏԱՐԱՆԸ Թագսիմի կողմը տուն մը պիտի փոխադրուի, վասն զի հիմակուան շէնքը տիրոջը կողմէ ուրիշին ծախուած է։ Իգտամ թուելով յաճախակի տեղափոխութեանց վնասները, կ'առաջարկէ որ Դիւտարանի համար մասնաւոր շէնք մը կառուցուի։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ շրջաբերութիւնը դիւրացնելու նպատակով, ելմտական նախարարութիւնը անոնցմէ մաս մը ղրկեց կառավարական զանազան պաշտօնատուններուն։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին դասախօսութիւնները շաբաթ օրը պիտի վերսկսին։

ԹՈՒՂԹԻ ԳԻՆԸ.— Բէչթայի լրագիրները կ'ըսեն թէ թուղթի գինը հարիւրին տասը համեմատութեամբ պիտի բարձրանայ։

ԱՆՑԱԳԻՐՆԵՐԸ.—Զբօսական պտոյտի և կամ առեւտուրի համար օսմ. երկիրները եկած օտարականներէ ոմանք, յայտնելով որ աղքատ են, խնդրեցին որ իրենց ձրիաբար անցագիր տրուի և վիզէի գործողութենէն ալ վարձք չառնուի։ Պետական Խորհուրդը, որուն յանձնուած էր խնդիրը, մերժեց այդ աղերսագիրը, նկատելով որ այդ տեսակ թոյլտուութիւն մը միայն օսմ. հպատակներուն կարելի է ընել, վասն զի անցագրի ծախքը տալու կարողութիւն չունեցող օտարական մը առեւտուրի համար չի կրնար օսմ. երկիրները գալ։

ՊԱՃԱՐԱԽՏ.—Մէքրոպազննական աշխատանոցին տնօրէն տոքթ. Նիքոլի դիմումին վրայ, կայս. կառավարութիւնը որոշեց յատկացնել պահանջուած գումարը, որպէս զի պաճարախտի չիճադեղին պատրաստութիւնը աւելի կանոնաւոր պայմաններու մէջ կատարուի։ Ըստ այնմ մէկ անգամ 500 ոսկի պիտի տրուի՝ զանազան գործիներու գնմանը համար. նաև ամսական 20 ոսկի պիտի աւելցուի, նոյն հաստատութեան յատկացուած գումարին վրայ։ Մէքրոպազննական աշխատանոցը մինչեւ հիմա 2500 սրուակ չիճադեղ կը մատակարարէ երկրագործական նախարարութեան։

ՌՈՒՄԷԼԻ ՖԷՆԷՐԻ հրկիզեալներուն համար շինուելիք տաղաւարներուն ծախքը՝ 75,000 ղրուշ՝ պիտի վճարուի ներքին գործոց նախարարութեան արկղէն։

ՁՐԱՀԱՊԱՏ ԿՐԹԿԱԼ. — Դամասկոսի զինուորական սպաներէն Հաֆըզ Օսման ու եղբայրը Մէհմէտ Ֆուատ պէյ զրահապատ կրթկալ մը հնարած են որ գնդակէ զերծ կը մնայ։ Փորձը կատարուելով հաստատուեր է թէ մաուզերեան հրացանի գնդակը չէ կրցած այդ կրթկալը ծակել և ինք կտոր կտոր եղեր է։ Այդ անձերը նոյն տեսակ ուրիշ գիւտ մըն ալ ընելու կ'աշխատին։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Շաբաթ գիշեր ժամ Ցուկէսին հրդեհ ծագեցաւ Բանկալթիի Հաճի Մաղաք փողոցը փայտաշէն պարապ տան մը՝ փողոցի դրան կիցը գտնուած սանդուխին տակէն։ Կրակը տարածուելով թէ՝ այդ տունը և թէ ուրիշ երեք քարուկիր տուներ այրեցան։ Բերայի կառավարիչ Համտի պէյ անմիջապէս հրդեհին վայրը փութաց։ Հրդեհը սկսած տունը Ջուրի Ընկերութեան պաշտօնեաներէն Անթուան անուն Յոյնի մը սեփականութիւնն էր։ Միւս երեք տուներուն երեք չորրորդ բաժինը կը վերաբերի Մալիէ արձանագրութեանց դիւանին տեսուչ Սատրգ պէյի կնոջ Խատիջէ Շէֆիքէ հանըմի և մէկ չորրորդ բաժինը՝ Բանկալթի բնակող Յարութիւն և Միքայէլ Կէտէեան էֆ.ներու։ Այդ երեք տուները Մանչէսթըր Ընկերութեան ապահովագրուած են հազար անգլիական ոսկիի. իսկ հրդեհը սկսած տունը՝ մարտէն ի վեր 552 անգլիական ոսկիի՝ Ֆէնիքս Ընկերութեան։ Ոստիկանութիւնը քննութեանց ձեռնարկած է, նկատելով որ պարապ տունէ մը որ արժէքէն աւելի ապահովագրուած է, հրդեհ ծագիլը կասկածելի հանգամանք մը կու տայ գործին։

—Երէկ իրիկուն ժամ Ցուկէսին Սամաթիոյ Ինէպէք թաղին մէջ Թուրշուճըօղլու անուն Հայու մը սեփական պարապ գետնի մը նկուղին մէջ դիզուած խոտերը այրեցան, բայց շուտով առաջքը առնուեցաւ։

ՈՃԻՐ.— Շաբաթ գիշեր, Դալաթիոյ մէջ, կռիւ մը ծագեցաւ խահուէճի Իսմայիլի, անոր աշակերտին՝ Ալի անուն տղու մը և խոհարար Հասանի միջեւ, որոնք երգեցիկ սրճարանէ մը կը վերադառնային։ Հասան դաշոյնով զարկաւ Իսմայիլը և Ալի ալ Հասանը։ Ոստիկանութիւնը հանելով վիրաւորները հիւանդանոց ղրկեց, և Ալին ալ ձերբակալեց։

ԹԷՓԷ ՊԱՇԻ.— Պ. Սէնպօլի ի նպաստ տրուելիք ներկայացումը այս իրիկուն տեղի պիտի ունենայ ամառնային թատրոնին մէջ՝ ուր արտաքոյ կարգի պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Ներկայացուելիք խաղն է Լէ Սալթիմպանք որ այն ատեն մեծ յաջողութիւն մը գտաւ առաջին ներկայացման։ Բազմաթիւ Սիւրբրիզներ վերապահուած են հանրութեան։ Օրիորդ Սոլէյ սիրուն կտորներ պիտի երգէ։

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Բերա, Մեծ Փողոց թիւ 399 ՇԸՄԻԶԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ անուն ճերմակեղէններու և փողկապներու վաճառատան ազդին վրայ, որ մեր այսօրուան 3րդ երեսը հրատարակուած է։ Սոյն վաճառատունը 30 օրուան համար արտակարգ աժան գիներով կը ծախէ իր ապրանքները, անոնց տեղ վաճառքներու նոր մթերք մը բերելու համար։ Վաճառումը պիտի սկսի 4)17 սեպտեմբերէն սկսեալ։

* * *

Ազգային Լուրեր

Ս. Պատրիարքը շաբաթ օր, հետը ունենալով Պատրիարքարանի Ս. գործակատար Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ն, կայս. Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ս. Քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ։ Ն. Սրբազնութիւնը նոյն իրիկունը Պատրիարքարան դարձաւ և հոն գիշերելով երէկ առտու ներկայ գտնուեցաւ Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց։

—Երուսաղէմի Պատր. փոխանորդ Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան, առաջիկայ հինգշաբթի Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ հանգուցեալ Խաչեան Յովհաննէս էֆ.ի մահուան քառասնօրեայ տարեդարձին առթիւ։

—Սանասարեան վարժարանի խնամակալութիւնը շաբաթ օր ալ գումարուեցաւ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ և շարունակեց նախորդ նիստին խորհրդակցութիւնները։

—Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Պետրոս էֆ. Ազարեան միաձայնութեամբ առաջին նախագահ ընտրուած է Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեակին։

—Բաբերդի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ. —«1893ին Լուսիկեան Մկրտիչ վաճառականը կը մեռնի, եղբայրը Յովհաննէս Լուսիկեան ի յիշատակ հանգուցելոյն որ անզաւակ կը մեռնէր, ու եկեղեցւոյ շրջափակը թաղուեցաւ, աղջկանց վարժարան մը կառուցանել կը կտակէ, ի փոխարինութիւն նուիրական գետնին, ուր ամփոփուեցաւ եղբօրը աճիւնը իր խոստմանը հաւատարիմ մնալով, իրեն պատկանած գետնի մը վրայ կառուցած է գեղեցիկ տուն մը զոր այժմ վարձու կու տայ տարեկան 10 ոսկիի։ Երբ շէնքը աւարտեցաւ, Ազգ. Առաջնորդարանը պահանջեց զայն կտակարարէն, զոր ոչ թէ կտակարար կը ճանչնար, այլ պարտական մը որ պարտի տուն մը յանձնել Ազգին, եղբօրը համար գնած գերեզմանին փոխարէն։ Լուսիկեան որ արդարեւ բարի մարդ է, կ'առարկէ թէ պէտք եղածը ըրէք Լուսիկեան վարժարան կոչելու համար այս տունը, և ապա յանձնեմ ձեզ։» Առաջնորդարանը կը պնդէ որ «տուն յանձնէ մեզ և ոչ վարժարան, մենք յետոյ պաշտօնական գործողութիւններ կ'ընենք։» Այս վէճը 7 տարի վերջ, այս օրերս կը նորոգուի, միեւնոյն հարց—պատասխանիով. իրաւունքը որո՞ւնն է։ Հրապարակային դատաստանին կը յանձնեմ յայտնելով նախ թէ՝ Լուսիկեանի քով կը մնայ տան վարձքէն ստացած լիրաները, զորս աղքատաց կտակած եմ կ'ըսէր անցեալները։ Լուսիկեան Երուսաղէմ պիտի երթայ այս տարի յուլիս Ս. տեղեաց. երանի՜ թէ՝ ինքնին դիմէր Ս. Պատրիարք Հօր և պաշտօնական գործողութիւնները կատարէր իր իսկ ձեռքով։

«Ուրիշ կտակ մըն ալ յիշեցուց մեզ Լուսիկեան, զոր առաջնորդարանի արձանագրութեանց մէջ փնտռեցինք գտանք։ Քաղաքիս երեւելիներէն հանգուցեալ Յակոբ Մ. Պօղոսեանի Տիկինը 50 ոսկի արձանագրել տուած է ի յիշատակ իր ամուսնին աղբիւր մը շինել տալու համար վարժարանին դրան առջեւ։ Այս տողերը ուշադրութեանը կը յանձնեմ բարի տիկնոջ որ արդարեւ դրամական անձկութենէ վնասուած ըլլալով լուռ կեցաւ մինչեւ այսօր. բայց երբ կամեցողութեան դիմէ, կարող է իրագործել նուիրական նպատակը։ Այդ աղբիւրին համար կտակուած էր նաև 5 ոսկի Մութաֆեան գերդաստանին կողմէն. նոյնպէս հանգուցեալ Նէվրուզեան վարդապետն ալ 5 ոսկի կտակեց այդ աղբիւրին Բաբերդի մէջ թողած իր ամսաթոշակներէն, չեմ գիտեր թէ որմէ՞ պահանջենք այդ դրամը։

«Կտակ մըն ալ Ճիկրաշէն թաղը ունինք հանգուցեալ Տիկին Սիմոնեանէն 500 ղրշ.ի, զոր կը գործածէ այժմ որդին՝ Սիմոն Սիմոնեան, թաղին աղջկանց վարժարանին մատակարարութեան. արդէն այդ վարժարանն ալ Տիկնոջ հանգուցեալ ամուսինը Մ. Յովհաննէս Սիմոնեան կառուցանել տուած էր եկեղեցւոյ մէկ գետնին վրայ։»

«Զմոռնանք յիշեցնել մեր Դեր. Տեղապահին թէ՝ քանի որ 4 տարի ետքը գործի ելաւ, թող չի՛ սակ աշխատի սիրաշահելով Բաբերդցիները և ի կատար հանէ այս կտակներուն գործը։»

* * *

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Օննիկ էֆ. Գրիգորեանի ընդ. Օր. Մառի Գուշաալեանի՝ դուստր Սաատուր էֆ. Գուշաալեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի երկու օսմ. ոսկի նուիրած է հիւանդանոցիս Երեւում էֆ. Փափազեան։

—Աղնիւ Տէր Ահարոնեանի ընդ. օրիորդ Վերժին Կոնստանեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի երկու օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Վիչէն էֆ. Ինճեճեան։

—Հանգուցեալ այրի տիկին Նազէնի Յ. Կեսարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս։

Տեարք եղբարք Թօգաթեան 324 ղրուշ, Տէր և Տիկին Տօքթ. Խաժըրեան, Պօղոս էֆ. Ժամակոչեան, Յակոբ էֆ. Ճիլաճեան, Գրիգոր էֆ. Զօհրապ, Օննիկ էֆ. Տէրունեան, Այրի Տիկին Աննիկ Պագըրճեան, Եօվսէփ էֆ. Թօգաթեան, Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան, Երեւում էֆ. Փափազեան, Ռուբէն էֆ. Եպչեան, Եղբարք Էլէկէլճեան, 108ական ղրուշ։

Կեսարեան և Աճէմեան ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն այն ամէն ազգականներուն և բարեկամներուն՝ որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԷՆԻ Յ. ԿԵՍԱՐԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Ն. Չ. Սամսոն. —Չարշամպաէն Թէնէքճեան էֆ.ի դրամը մեզի վճարուած ըլլալով անշուշտ չէք պահանջեր իրմէ։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 19 սեպտ. — Բէքինի փրանսական դեսպան Պ. Բիշօն սեպտ. 1 թըւականով կը հեռագրէ Պ. Տէլքասէի թէ դեսպանատան պաշտօնեաները քաջառողջ են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Շանկայէն հեռագիր մը կը հաստատէ Լի-Հունկ-Չանկի մեկնումը դէպ ի Թագու և անկէ Բէքին։ Ուրիշ հեռագրի մը նայելով կայսրը ու խնամակալուհին քիչ օրէն Բէքին պիտի դառնան։

ՔՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

ԼԻԶՊՈՆԱ.—Փորթուկալի կառավարութիւնը արտօնեց Քրիւկէր նախագահը որ Եւրոպա ուղեւորի։

ԱՊՐՈՒՋԻԻ ԴՈՒՔՍԸ

ՀՌՈՄ.—Ապրուցցի դուքսը որ հիւսիսային բեւեռէն կը դառնայ, այսօր Հռոմ հասաւ և համակրական խանդավառ ցոյցերով ընդունուեցաւ. անմիջապէս Բանթէոն երթալով պսակ մը դրաւ Ումպէրթօ Թագաւորին գերեզմանին վրայ։

ՈՍԿԻ ՍԿԱՒԱՌԱԿ

ԲԱՐԻԶ.—Ոսկի սկաւառակի մրցանակը շահեցաւ Քորտան։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ

ԲԱՐԻԶ. — Երկաթուղիի արկած մը պատահեցաւ Բարիզ-Թուռի գիծին վրայ։ Երեսուն հոգի վիրաւորուեցան։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԷՔԻՆ, 16 սեպտ. —Լինէվիչ զօրավարը ծանոյց թէ հրաման ստացած է ետ քաշել ռուս զինուորներուն մէկ մասը։

ՇԱՆԿԱՅ. — Չինու Փրանսական զինուորներուն ընդհանուր հրամանատար Վուայռօն զօրավարը հոս հասաւ և աչքէ անցուց Փրանսական զինուորները։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԲՐԷԹՕՐԻԱ. —Զինուորական իշխանութիւնները պաշտօնապէս կը վարեն երկաթուղիները։

ՊԼԷՈՄՖՕՆԹԱՅՆ.— Մաքտոնալտ զօրավարը ութ հարիւրի չափ Պօէրներ գերի վարեց Վինպուրկի և Վէթ գետին մէջտեղը. նաև գրաւեց 3 թնդանօթ, 33 սայլ արջառ և ռազմամթերք։

ԼԻԶՊՈՆԱ.— Կառավարութիւնը հրաման տուաւ Մոզամպիքի կառավարչին արտօնել որ Քրիւկէր նախագահը Եւրոպա ուղեւորի. նաև անոր անձին ապահովութիւն երաշխաւորող միջոցներ ձեռք առնել մինչեւ որ շոգենաւ նստի։

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ.— Կառավարութիւնը որոշեց վերահաստատել սահմանադրական երաշխաւորութիւնները։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ԵԱՍԼՕ (Կալիչիա).— Աւստրիոյ բանակին սպայակոյտի պետ Պառոն Ֆոն Պէք զօրավարը, Ֆրանց Եոսէֆ Կայսեր, արչիտուքսերուն և հրամանատարներուն ներկայութեանը ռազմափորձերուն վրայ տեսութիւն մը ընելով յայտարարեց թէ Թագաւոր-Կայսեր գոհունակութիւնը ամէնէն բարձր վարձատրութիւնը պիտի ըլլայ բանակին համար։ Ն. Վեհափառութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց սպայակոյտի պետին. նաև գոհունակութիւն՝ ռազմափորձերուն և շնորհակալութիւն՝ բոլոր անոնց մասնակցողներուն։ Ռէնիէ արչիտուքսը, սպաներուն և զօրավարներուն անունով, մաղթեց որ Աստուած երկար կեանք շնորհէ Թագաւոր-Կայսեր՝ ժողովուրդներուն և հաւատարիմ ու անձնուէր բանակին փրկութեանը համար։ Այդ խօսքերը ողջունուեցան «Կեցցէ՛ Կայսրը» աղաղակներով։

—Ֆրանց-Եոսէֆ Կայսրը Վիէննա գընաց, ժողովրդեան համակրական խանդավառ ցոյցերուն մէջէն։

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ
Ցիւսկիւտար

Սոյն Քօլէճի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ երեքշաբթի սեպտ. 5/18ին. գիշերօթիկ աշակերտուհիք կ'սպասուին սեպտ. 4/17ին.

Աշակերտաց ընդունելութեան համար, պէտք է դիմել Նամակաւ տնօրէնուհին տօքթէօռ Բաթրիք, Պոլիս Ամերիկեան Պայպըլ Հաուզի միջոցաւ. կամ սեպտ. 21/3 վերջ՝ վարժարան դիմելով.

343 9—19

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	24	14
Ամէնէն բարձր գին	»	24	19
Ամէնէն վար գին	»	24	13 1/2
Ռումէլի Երկաթ. զոց.	Ֆր.	112	87
Ամէնէն բարձր գին	»	112	62
Ամէնէն վար գին	»	112	37

ԲԱՑՈՒՄ 4 Սեպտ.

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	18
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	112	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քուէյթի մէնէրալ ՕՌԹՃ.		0	34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	50
» Ժուիսանս		205	—
» պարտաթ.		467	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		461	—
Թրանսվալ		82	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	30
» » » չէք	»	109	30
Բարիզ » »	Ֆր.	23	12 1/2
» » » չէք	»	22	84
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	64
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	22	15

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էմփէրիալ	»	98	30
Քրիմիզ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	03	39
Մէթալիք	»	98	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քօնսոլիտէ	98	63
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	23	37
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. զոց.	22	37
Օսմանեան Պանքա	11	63
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	38	—
» Մօնօբօլ	41	50
Պուլկարական 1888	82	—
Էժիբսիէն ինիֆիէ	104	50
Տօմինիալ	101	—
Թրանսվալ	3	35
Այտըն երկաթուղի	10	—
Փոխառութ. ւն	25	350

ԲԱՐԻԶ, 15 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	07
» » 3 1/2 %		102	25
Օսմ. Քօնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	22
) զոց.	»	23	27
« « « Բ.	«	—	
« « « Գ.	»	26	30
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	541	—
Օսմանիէ	»	435	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	114	—
Օսմ. մաքսատուն	»	512	—
Օսմ. Ռէժի	»	325	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		492	—
Քրէտի Լիոնէ		1122	—
Իտալական Ռանթ	»	93	50
Սպանիական արտաքին	»	72	90
Էժիբսիէն ինիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	83	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	150
[illegible]	»	3	—

ՎԻԷՆՆԱ, 15 Սեպտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109	—
Օսմ. Ռէժի	»	297	—

ՊԷՐԼԻՆ, 15 Սեպտեմբեր

Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108	80
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	260

ՊՐՈՒՍԷԼ, 15 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	23	—
Ռումէլիի երկաթուղի	1.2	—

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

25րդ Տարեշրջան

Վարժարանիս 25րդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 4, Երկուշաբթի։

Առաջին շաբթուան մէջ տեղի պիտի ունենան կարգափոխութեան վերաքննութիւնք, իսկ դասերը պիտի սկսին Սեպտեմբեր 11, Երկուշաբթի առտու։

Վերաբացումէն յառաջ մեզ հետ անձամբ բանակցիլ փափաքող պատ. ծնողք կրնան գտնել զմեզ վարժարանին մէջ Բշ., Դշ., Ուր. և կիրակի առաւօտները մինչ ի ժամ 6։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Իւսկիւտար, 19 Օգոստոս 1900
648 5—5

ՇԸՄԻԶԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ
399, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՅԻ, 399

Արանց եւ կանանց համար ճերմակեղէններու, ֆանէլաներու, գուլպաներու եւ փողկապներու վաճառում

30 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ
Սկսեալ բշ. սեպտ. 4/17էն։

Պատիւ ունինք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան և մեր յաճախորդներուն թէ վաճառատան տէր Պ Բարատօրուլի մեկնումին առթիւ, որ Եւրոպայի նշանաւոր գործարանները պիտի այցելէ, վերջին նորաձեւութեամբ ճոխացնելու համար մեր վաճառատունները, որոշած ենք մեր մթերանոցներուն մէջ գտնուած ապրանքներուն տեղ նորեր բերել և այս առթիւ բացառիկ վաճառումը սկսած ենք ընել ճերմակեղէններու, ֆանէլաներու, գուլպաներու, փողկապներու վրայ, առանց թէ կանանց վերաբերեալ, անհաւատալի կերպով չափաւոր գիներով։ Անոնք որ մեր վաճառատունները պիտի այցելեն, պիտի համոզուին թէ մեր այս խօսքերը ռէքլամ չեն, այլ իրականութիւնը միայն։

Տարակոյս չկայ թէ այս անգամ ալ հասարակութիւնը պիտի փութայ օգտուիլ այս իրական և եզական առիթէն։

ԲՈՐԱՏՕՐՈՒԼՕ ԵՒ ԼԷՕՆԹԻՏԷՍ

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

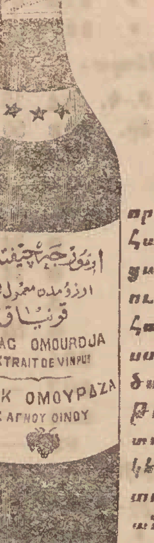

MEDAILLE EXPOSITION
EXPOSITION INTERNATIONALE BRUXELLES 1897
D'OMOURDJA
BRUXELLES 1897

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուքսէլի Արուեստահանդէսէն չքաղրամ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու այս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հաշակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի օղարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրուքսէլի Արուեստահանդէսին չքաղրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ՚ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաեւ նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ՚ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն
Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Տանեճի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կրդեռնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Եվտոքիոս էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 դրշ. 7 ու 5 տարուան գոնեաքներուն՝ 13 9 ու 6 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաև Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուբինեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան ձեթավաճառ Քիրեաքօի վաճառատունը գին 4 ղրուշի։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին շէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասըր Իսկէլէսի ծըխախոտի մաքսատան մօտ՝ Ջիրօնկէլոս։ Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Եորկի Բասքալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօօբերաթիֆ Ընկերութեան վաճառատունը։ Ղալաթիա Սանտըգճըլար՝ Քոսթի Միքա, Խարանճը փողոց՝ Միխալաքի Թէէրիտի ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Ցաթօրուլօ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գառնիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէրիքլի Վալիատի։ Նաև բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կշ. 5/18 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 6/19 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (ճամբորդելով Աղեքսանդրէթ, Բէյրութ-Եաֆա, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 7/20 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 7/20 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 8/21 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 528

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զատ անգլ. ազդարարեալ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմ տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքաղրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիշանէ ճամբոյ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին եռեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La
VELOUTINE

534

CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՎԵՆՍԱՆ ՓՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿԱ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿԱ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ Խանի քիւլ. թիւ 1.
Զիմէ Սէֆէր մաղազասը

Ֆերռոյիչեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵՂՍԱԲԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱԲԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) ստուարաներ, աճուկի կապիչներ (գասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոզգոբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

Ի՞ՆՉ ԿԵՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսու ըլլան մայրերը անոնց լաւ ընդարձակ ուտելիք գտնելու հետամուտ կ՚ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, բստ որում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղոցն սնուցանելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակաւոր բժիշկը Տքթ. Ցալիէռ, նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը շօգօլաի պէս խիստ քաղցրահամ է և մինչեւ մանուկ վերջին աստիճան անդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կիկին անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ՚ուժովնան, կ՚աճին, կը կայտառան, շուտ վ ոտքի կ՚ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ՚ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով մեծցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ և կորով կու տայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ

3—26

ՀԻՆ ԳԻՆԻ ետսուներուց տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանդուցեալ մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենամեծն Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 225 ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մնացեալ ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կ՚ըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ՚վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճիւղերով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիշ-Պատուիրակ
192 Ա. ԶՈՒՀՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ [illegible] ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱՆԱՐԳ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրէ միթերանոցներ, բնակութիւններ և ատոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 514 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Ալեմնիտիս խան. 20 21 22

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852ին

Տր Յ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանէի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուլճեանց դէմը).

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադասաւոր ցաւած ակռաներ մէկ անգամէն կը լեցնեն՝ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, բուն տարիքի, ծամողութիւն և ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի առամնահանութիւն։

Ց. Գ. Զննումները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունին։

Տանօր —Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՋՈՒՆԻՆՔ 11 197

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ՚օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սքրոֆա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՇԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինաու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Գրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օսիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէօ	1053	Օթլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Միսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ջօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Լօրէնզօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 12ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրբուլի և Արեւելեայ մէջ [illegible]

Նուանք	Թօնօ	Նուանք	Թօնօ
Վիրգօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ուէնեան	10500	Էճիբշիան	3500
Քէսդրիան	10500	Ապրժ.րն	3000
Լանքաստրիան	9000	Պլէճրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Ֆրագիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գօզգօնիան	8000	Պելգրիան	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 Հին տեղը մաքսատան

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՕԴԵՍՍՈՒԱՅ ՇՈԳԵՆԱՒԸ
Սեպտ. 17ին Առմենի, Անատոլուի եկեղ.
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Սեպտ. 18ին Առմենի ուղ. Մարսէյլ։
Յամենայ ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ քարափին վրայ։ 516 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible] Լիվէրբուլի և Արեւելեայ մէջ

Անուանք	Թօնօ	Նուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլտոնիա	7268	Ալգաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Պլէրրօ	2143	Մոըօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գադալոնիա	4845		

Դիմել առ ԺՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէրմէրճիլար խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ

—)(96)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

ԺԱ.

ԵՐԿՆՔԻՆ ՀԵԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

3.

—Բարեբաղդաբար այս գիշեր բաց չթողուցի մեծ դուռը, ինչպէս շատ անգամ կ՚ընեմ։ Ինչ կ՚ուզէք խեղճ կինէ մը, կանչուրատես։ Գնա բանդ, հիմա աշխարհը գլխուս կը ժողվեմ։

—Տիկին Կուճը՝ն, ուզածս բան մը չէ. հարցում մը պիտի ընեմ ձեզ։

—Ահ, ճիշդ ատ է որ չպիտի ընէք, պարոն։ Աճապարանքով նորէն ներս չեմ առներ ձեզի։

—Ոսկի մը կուտամ ձեզի։

—Փայլո՞ւն է, գոչեց պառաւը. տեսնեմ։

—Ահաւասիկ, ձեռքիս մէջ է։

—Բարին վրայ ձգեցէք զայն։

Վար ձգեցի ոսկին։

—Ձայնը աղէկ կը հնչէ կոր. բսաւ։ Եթէ վար իջնեմ, չպիտի վախցնես զիս։

—Ոչ, ոչ։

Վերջապէս լսեցի որ ներսէն դուռը կը փնտռէր խարխափելով. և յետոյ դուռը բացուեցաւ.

—Ինչ է այդ, մարդ, աչքերդ կը վառին կոր կատուի մը աչքերուն պէս։

—Ան քու աղջիկդ չէր։

—Իմ աղջիկս չէ՞ր, յարեց, երբ կեցաւ ոսկին գետնէն առնելու համար։ Այդ գեղեցիկ աղջիկը իմ դուստրս չէ՛ր։ Բոլոր Թաղեցին գիտէ որ ան իմ միակ աղջիկս էր։ Լոնտոնի բոլոր դատաւորներուն առջեւ երդում կ՚ընեմ որ ես իմ մայրն իմ միակ աղջկանս Ուինիֆրէտին, և եթէ կը մեռնէր ան, յանցանքն իմս չէր. կը սիրէր մեռնիլ, խեղճ աղջիկ։ Շատ աղջիկներ այդպէս կ՚ընեն։

—Իր անունը Ուինիֆրէ՛տ. գոչեցի, սիրտիս վրայ զգալով սոսկալի վիշտ մը, շատ սուր, որպէս թէ մինչեւ հիմա բանաւոր յոյս մը եղած ըլլար։

—Հարկաւ, իր անունը Ուինիֆրէտ էր։

—Սակայն. ինչպէս Ուինիֆրէտ կըրնար կոչուիլ ան։

—Ի՞նչ կայ որ. կալլէսցիի մը կինը չկրնա՞ր իր կալլէսցի աղջկան կալլէսական անուն դնել։ Թերեւս պիտի ըսէք թէ կալլէսցիի մը կինը չեմ ես։ Զ՚ր անիծեալ խումբն է որ մեռցուց աղջիկս։ Ինչ ըսի ես այն փայլուն Բուէյքէրին, երբ առաջին անգամ աղջիկս աշխատանոց տարի. ըսի թէ քիչ մը գլխէն թերութիւն ունի, և բա՛ն մը այնքան տակնուվրայ չըներ զինքը, որքան երբ շատ հարցումներ ըլլուին իրեն։ Որքան քիչ խօսիք իրեն, այնքան աւելի կրնաք յարմարիլ հետը, լսի, և այնքան աւելի լաւ պատկեր մը կրնաք յառաջ բերել. և բնաւ չհարցնէք, ըսի այդ մարդուն, թէ ով է իր հայրը. վասնզի այդ բառը այնքան զարհուրելի արտայայտութիւն մը յառաջ կը բերէ անոր դէմքին վրայ, որ ամէն մարդ կրնայ սոսկալ մահու չափ։ Զայիտ մտնամ երբեք այն արտայայտութիւնը զոր տեսայ առաջին անգամ. ըսի։ Ահա թէ ինչեր ըսի այդ փայլուն երեւոյթով Բուէյքէրին։ Սակայն նորէն գացիք, վախցուցիք զանի իր հօրը նկատմամբ խել մը հարցումներ ընելով անոր։ Ըրիք, գիտեմ որ ըրիք. պէտք է որ ըրած ըլլաք, սուտ պէտք չէ. վասնզի այդ էր միակ բանը որ կրնար աճարեկել զանի, այսինքն հարցումներ ընելն իր հօր վրայով, խեղճ աղջիկ... Ինչ է այդ սակայն, ինչո՞ւ կը հեծէք այդպէս գինով մը ըլլայիք որպէս թէ։ Եւ ո՞ր գողն է զոր խենթ կը կոչէք, պարոն։

Ոչ թէ կինը այլ ես զինքս կ՚անիծէի երբ գոչեցի. «Խենթ, անբան խենթ»։

Մինչեւ հիմա խոյս տուած չէր այն վայրագ յոյսը որ զիս ետ դարձուցած էր մինչեւ այդ նկուղը։ Երբ կեցայ դողդոջուն՝ դրան սեմին վրայ, առտուան ցուրտին, մինչ բոլոր անտանելի ճշմարտութիւնը կը յայտնուէր իմ մէջս, կրցայ լսել չրթունքներուս մրմունջը.

«Ժառանգական աւերորդապաշտութեան խենթ, Ֆէնէլա Սթանլիի խենթը, Ուինի Օլուինի խենթը։ Ո՞ւր էր տխմար նախահայրերու տխմար խենթն ու խաղալիկը, երբ ճշմարտութիւնը իր աչքերուն տակ կը վառէր այնքան մօտ, որ զարմանալի է թէ չէին այրեր անոնք զայն ճանչնալնուն։ Ո՞ւր էր ան երբ կըրնար փրկած ըլլալ կենդանի սիրտն ու կեդրո՞նը իր պզտիկ աշխարհին։ Ո՞ւր էր այն բնապաշտը, երբ՝ առանց իր մօրը կաթին հետ իրեն ջամբուած աւերորդապաշտութիւններուն՝ գացած պիտի ըլլար աշխատանոց մը և տեսած պատկեր մը որ իրեն ղրկուած պիտի ըլլար հովին թեւերուն վրայ, գտնելու, ազատելու համար զա՛յն և հսկելու համար անոր վրայ, որուն համար հրաժարած էր ինք խնամութեան բոլոր կապերէն։ Ո՞ւր էր այն ատեն ամէնէն արժանաւոր զաւակը ժառանգական տխմարներու տոհմի մը —Ռոման կամ Կօյճիօ— որ կ՚երթար կը հասնէր մինչեւ այն օրերը, ուր մարդուն ընկերները՝ Մամմութն ու Արջը՝ կրնային աւելի լաւ կրթած ըլլալ զանի։ Խոյանա՛լ դէպի Ռաքսթոփ եկեղեցին, փրկելու համար զանի, փրկելու համար զանի՝ խեղճ պզտիկ գողարկղէն մը զետեղելով մեռած մարդու մը կուրծքին վրայ»։—

Ինքնատեցութեան բորբոքումը քիչ մը հանդարտեցնեն զոքը՝ ակնկառոյց նայեցայ կնոջ երեսն ի վեր.

—Է՛հ, ըսաւ, կը մտածէի թէ փայլուն Բուէյքէրը զուարճախօս մարդ մըն էր. բայց հաւատացէք որ դուք ալ աւելի զուարճախօս մէկը կ՚երեւաք։

«Իր անունը Ուինիֆրէտ էր, և «Հայր» բառը նօպաներ կը պատճառէր», ըսի, ոչ թէ կնոջ, այլ իմ հոգւոյս, իր սեպհական վշտին իբր ծաղրական պատասխան մը։ «Հօրս հոգեպաշտութեան մասին ի՛նչ ըսեմ, Աստուած իմ։ Չկա՞յ ուրիշ անմուրութիւն, նախահայրերէ ժառանգ մնացած —Իր անունը Ուինիֆրէտ էր»։

—Այո, չըսի՞ թէ անունը Ուինիֆրէտ էր, յարեց կինը, որ կը կարծէր թէ իրեն կ՚ուղղէի խօսքերս։ Ճիշդ Բուէյքէրի մը կը նմանիք ձեր «Ուինիֆրէտ, Ուինիֆրէտ, Ուինիֆրէտներով»։ Ահիկա իր անունն էր. և ինք ջղային ցնցում մը ունէր խեղճ աղջիկը, ու աշխատանոցին մէջ ամէնքն ալ իր հօրը վրայով կը խօսէին անոր հետ։ Պէտք է որ իր հօրը վրայով խօսած ըլլաք. սուտ խօսիլ պէտք չէ։ Ատկէ ետքը նօպաներ ունեցաւ, բնականաբար ունեցաւ։ Ի՛նչ, զիս խընդալէ պիտի մեռցնէ՞ք ձեր Թութակի նման կրկնումներով. «Ցնցում մը, ցնցում մը, ցնցում մը»։ Բնականաբար ունեցաւ ցնցում մը, երբ վեց տարեկան պզտիկ աղջիկ մըն էր։ Իմ խեղճ Պիլս (ամուսինս որ հիմա Աւստրալիոյ մէջ կը բնակի) իրիկուան թէյի մը դէմ կռուելով կէս-մեռած վիճակի մէջ տուն բերին զայն ու անոր ալ քին առջեւ տարածեցին, այս անտարակոյս որ նօպաներու մէջ ձգեց զանի, և ասոր համար է որ աշխատանոցին մէջ պատուիրեցի անոնց որ երբեք այդ բառը բերանին չառնեն. Եւ գիտեմ թէ ի՛նչ այդ բառը արտասանած ըլլալու է, ձեր անիծեալ ընկերներէն մէկը պէտք է ըրած ըլլայ, ապա թէ ոչ ինչո՞ւ իմ խեղճ աղջկս նօպաներ պիտի ունենար։ Ոչինչ չէր դպչեր անոր՝ բայց միայն իր հօրը վրայով անոր հետ խօսիլ։ Պարզ ի ծէ, զանի մեռցնել ղրկելուս պատճառն ինչպէս ըսի՝ ինքն էր. կը սիրէր մեռնիլ։ Կողովներ և ծաղիկներ կուտային իրեն որ ծախէր, բայց ան նորէն կ՚ուզէր մեռնիլ։ Շատ աղջիկներ այդպէս կ՚ընեն։ Խելքէն դպած էր քիչ մը և սովորութիւն ունէր ըսել թէ պէտք է որ մեռնի, և չկար բան մը զոր այնքան սիրէր ընել որքան կենալ փողոցը, լուցկի տուփեր ձեռքը, Ս. Գիլըքէն տուներ մոլորելով և կամ երգելով։ Ահաւասիկ նորէն կը խըլ[illegible] դաք ու կը հառաչէք»։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)